

Sanna Viinamäki

**PERHERYHMÄN MERKITYS PERHEILLE VANHEMPIEN
NÄKÖKULMASTA**

– TUTKIMUSKOHTENA KELLON AVOIN PÄIVÄKOTI

**PERHERYHMÄN MERKITYS PERHEILLE VANHEMPIEN
NÄKÖKULMASTA**
– TUTKIMUSKOhteena KELLON AVOIN PÄIVÄKOTI

Sanna Viinämäki
Opinnäytetyö
syksy 2010
Sosiaalialan koulutusohjelma
Oulun seudun ammattikorkeakoulu

Tekijä(t): Viinämäki Sanna

Opinnäytetyön nimi: Perheryhmän merkitys perheille vanhempien näkökulmasta – tutkimuskohteena Kellon avoin päiväkot

Työn ohjaaja(t): Koivisto Markku, Kokko Seija

Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: syyslukukausi 2010 Sivumäärä: 50 +6 liitesivua

---

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyöni tarkoituksena on tutkia, mitä merkitystä Kellon avoimella päiväkodilla, ja tarkemmin perheryhmällä, on perheille. Kiinnostuin aiheesta suorittaessani syventävää harjoittelua Kellon avoimessa päiväkodissa, jolloin huomasin, että avoin päiväkot ei ole vain lapsia varten, vaan sinne tulevat myös lasten vanhemmat. Haluan tutkimuksellani tuoda vanhempien näkökulman esiin, sillä aikaisempaa tutkimusta avoimista varhaiskasvatuspalveluista on tehty vähän, ja lähinnä ammattilaisten näkökulmasta.

Opinnäytetyöni on laadullinen. Viitekehyksessä määrittelen, mitä on avoin varhaiskasvatus ja millaista on Kellon avoimen päiväkodin toiminta. Myös määritelmät lapsen sosiaalisista suhteista, vanhemmuudesta ja sen tukemisesta, vertaistuesta sekä varhaisesta puuttumisesta ovat tietoperustana tutkimukselle.

Opinnäytetyöni aineiston keruumenetelmänä oli teemahaastattelu. Keräsin aineiston haastattelemalla kahta Kellon avoimen päiväkodin perheryhmän asiakasperheen vanhempaa. Tutkimuksen tuloksista ilmeni, että tärkeimmät merkitykset, joita perheryhmällä on perheille vanhempien näkökulmasta, liittyvät lapsen kasvuun ja kehitykseen sekä vanhempana olemiseen. Tulosten mukaan perheryhmä nähdään paikkana, jossa kotikasvatuksen lisäksi voidaan vahvistaa lasten tasapainoista kasvua ja kehitystä. Perheryhmä vastaa myös vanhempien tarpeisiin tarjoamalla vertaistukea vanhemmuuteen sekä kasvatuksellista tukea varhaiskasvatuksen ammattilaisilta.

Tässä tutkimuksessa tutkin aihetta vanhempien näkökulmasta. Esiin nousi työntekijöiden merkittävä asema varhaiskasvatuspalveluissa, joten jatkotutkimuksena voitaisiin tutkia, miten avoimien varhaiskasvatuspalveluiden työntekijät näkevät perheiden tukemisen, tai tutkimus tavallisen päiväkodin ja avoimen päiväkodin työntekijöiden työn vaatimusten eroista.

Asiasanat: avoin varhaiskasvatus, sosiaaliset taidot, vanhemmuus, vertaistuki

Author(s): Sanna Viinamäki

Title of thesis: The meaning of family group for families at parent's point of view – the open early education activity at Kello day care center as a target

Supervisor(s): Koivisto Markku, Kokko Seija

Term and year when the thesis was submitted: Autumn 2010 Number of pages: 50 pages + 6 appendix pages

---

ABSTRACT

The purpose of this study was to explore what kind of meanings the open early education activity at Kello day care center has for families. I was interested in this subject during my practical training in the open early education activity at Kello day care center. I noticed it is an important place for parents too, not only for the children. With this study I want to find out the parent's point of view.

This is a qualitative research. The theoretical framework of this study consists of the definitions of open early childhood education and care, the social affairs of children, peer support, parenthood and early intervention.

The data for my study was gathered through theme-based interviews. I interviewed two parents who are clients of the open early education activity at Kello day care center. The results of this study showed that the meanings which the the open early education activity at Kello day care center has for families are related to growth and development of children and parenthood. The family group is a place where the balance growth and development of children can be supported. The staff can support parenthood also in family group by providing peer support and professional help.

This study found out the parent's point of view but the important role of employees came out also. This is why the following research might to do for example with the differences in demands of employee's work in the normal day care center and in the open early education activity.

Keywords: open early childhood education and care, the social competency, parenthood, peersupport

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 KELLON AVOIMEN PÄIVÄKODIN PERHERYHMÄ PERHEIDEN TUKENA	8
2.1 Avoin varhaiskasvatustoiminta	8
2.2 Kellon avoimen päiväkodin perheryhmä	15
3 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	21
3.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimustehtävä	21
3.2 Tutkimusmetodologia	22
3.3 Tutkittavien valinta	26
3.4 Aineiston keruumenetelmä	27
3.5 Aineiston analyysi	28
3.6 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys	29
4 TUTKIMUSTULOKSET	32
4.1 Lapsen kasvuun ja kehitykseen liittyvät merkitykset	32
4.1.1 Lasten sosiaaliset taidot	32
4.1.2 Ohjatun toiminnan merkitys lapsen kasvulle ja kehitykselle	33
4.2 Vanhempana olemiseen liittyvät merkitykset	35
4.2.1 Vertaistuki	35
4.2.2 Kasvatuksellinen tuki ammattilaisilta	36
5 JOHTOPÄÄTÖKSET	38
6 POHDINTA	43
LÄHTEET	47
LIITTEET	51

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia, mitä merkitystä Kellon avoimen päiväkodin perheryhmällä on perheille. Kiinnostuin tästä aiheesta suorittaessani syventävää harjoittelua Kellon avoimessa päiväkodissa. Avoimen päiväkodin toiminta oli minulle uutta, enkä aluksi tiennyt, miten toiminta eroaa tavallisen päiväkodin toiminnasta. Harjoittelun aikana opin, että avoimeen päiväkotiin ei tuoda lapsia hoitoon sen vuoksi, että vanhemmat menevät töihin, vaan sinne tulemiselle on jokin muu syy. Kiinnostuin erityisesti perheryhmän toiminnasta, koska sinne tulevat vanhemmat yhdessä lastensa kanssa. Avoimia varhaiskasvatuspalveluja ei ole tutkittu paljon, etenkin vanhempien näkökulmasta, joten halusin tuoda sen esille tässä tutkimuksessa. Opinnäytetyö on kvalitatiivinen eli laadullinen. Viitekehyksessä määrittelen, mitä on avoin varhaiskasvatus ja millaista on Kellon avoimen päiväkodin toiminta. Viitekehys sisältää myös määritelmät lapsen sosiaalisista suhteista, vanhemmuudesta ja sen tukemisesta, vertaissuhteista sekä varhaisesta puuttumisesta.

Leikkitoimintaa tai avointa varhaiskasvatusta järjestävät seurakunnat, kunnat, järjestöt ja yksityiset palvelun tuottajat joko itsenäisesti tai yhteistyönä. Leikkitoiminnasta on 2000-luvulla alettu käyttää laajemmin yleiskäsitettä avoin varhaiskasvatus, jonka määrittely ei ole yksinkertaista. Yhtenä syynä ovat eri järjestäjien antamat määritelmät ja toimintamuodot, jotka vaihtelevat niin alueellisesti kuin kunnallisestikin. Avoimissa varhaiskasvatuspalveluissa toiminnan fokus ja tavoitteet ovat varhaiskasvatuksessa. (Alila & Portell 2008,12, 69.)

Varhaiskasvatuspalvelujärjestelmää tulee kehittää perhe-elämän ja työn yhteensovittamiseksi, sillä päivähoitopalveluista koetaan puuttuvan joustavuutta ja valinnanvapautta. (Alila & Kronqvist 2008, 36.; Kontula 2004, 73.) Kokopäivähoidon lisäksi tulee kehittää osa-aikaisia varhaiskasvatuspalveluita siten, että perheet voivat esimerkiksi vanhempainvapaan aikana turvautua osa-aikaisiin ja avoimiin palveluihin (Alila & Kronqvist 2008, 37).

Valkeisen tutkimuksessa (2004, 73–74.) nousi esiin erilaisten kerhojen ja avointen varhaiskasvatuspalveluiden merkitys lasten sosiaaliselle kehitykselle. Tutkimuksen mukaan kerhot tukevat oppimista, koska niissä lapset saavat oppia pienemmissä ja rauhallisemmissa ryhmissä. Kerhojen nähtiin olevan tärkeitä vuorovaikutustaitojen, sosiaalisten taitojen sekä ryhmässä toimimisen oppimisessa.

Nykyisin vanhemmille kohdistetaan paljon paineita, ja sen vuoksi yleisiä huolen aiheita ovat vanhemmuus ja vanhempana jaksaminen. Vanhemmuuden tueksi tarvitaankin erilaista vanhempien välistä yhteydenpitoa ja lähiyhteisön verkostoja. Kunnat voivat edistää yhteisöjen vahvistumista järjestämällä vanhempien vertaisryhmätoimintaa palveluiden yhteyteen, kuten esimerkiksi lisäämällä avointa varhaiskasvatustoimintaa. (Aula, M., hakupäivä 16.3.2010.)

Tässä opinnäytetyössä oma oppimistavoitteeni on asiakastyön osaamisen kehittäminen. Olen tämän koulutuksen aikana oppinut, että varhaiskasvatuspalveluiden asiakkaana on aina koko perhe, ei vain lapsi. Suorittamissani harjoitteluissa vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö on jäänyt vähemmälle, ja sen vuoksi koen, että on tärkeää kehittää asiakastyön osaamistani. Opinnäytetyöstäni hyötyvät myös Kellon avoimen päiväkodin työntekijät, koska sen avulla saadaan selville, mitä odotuksia ja tarpeita vanhemmilla on toiminnalle, ja siten työntekijät voivat mahdollisesti kehittää omaa työtään ja toimintaansa. Aineiston keräsin haastattelemalla kahta Kellon avoimen päiväkodin vanhempaa.

2 KELLON AVOIMEN PÄIVÄKODIN PERHERYHMÄ PERHEIDEN TUKENA

Seuraavissa kappaleissa määrittelen, mitä avoin varhaiskasvatus on, ja kerron, millaista on Kellon avoimen päiväkodin perheryhmän toiminta ja mitkä ovat sen tavoitteet. Lisäksi kappaleessa ovat määritelmät lapsen sosiaalisista suhteista, vanhemmuudesta ja sen tukemisesta, vertaissuhteista sekä varhaisesta puuttumisesta.

2.1 Avoin varhaiskasvatustoiminta

Avointen päiväkotien katsotaan saaneen alkunsa 1970-luvun alkupuolella Englannissa esiopetuskokeilujen johdosta. Englannissa painotettiin kasvatustyön tukemisen merkitystä ja vanhemmat ja ammattikasvattajat haluttiin saada lähemmäksi toisiaan. Avoin päiväkotitoiminta tuli Ruotsin kautta Suomeen 1970-luvun lopussa. Avoin päiväkotitoiminta alkoi Suomessa sosiaalihuollon koordinoimana kokeilutoimintana vuonna 1978. Tuolloin avattiin 11 ensimmäistä avointa päiväkotia eri paikkakunnilla. Kokeilu kesti vuoteen 1983. Avoimet päiväkodit luettiin osaksi leikkitoimintaa Suomessa vuodesta 1984, jolloin sen muodot ryhmiteltiin leikkipuistoihin, leikkikerhoihin, leikkivälinelainaamoihin ja avoimiin päiväkoteihin. Suomessa avointen päiväkotien tehtävänä oli kasvatusneuvonnan antaminen ja lapsiperheiden eristäytyneisyyden vähentäminen. Tärkeäksi koettiin vanhempien ja muiden lapsia hoitavien aikuisten aktivoiminen ja rohkaiseminen osallistumaan kasvatusta koskevaan keskusteluun yhdessä ammattikasvattajien ja muiden aikuisten kanssa. Toiminnan tarkoituksena oli, että lapsi on koko ajan oman aikuisensa vastuulla eikä toimintaan tarvinnut ennakoon ilmoittautua. Aikuisille saattoi olla omaa ohjelmaa toiminnan aikana lasten leikkiessä ja askarrellessa. Toiminnan sisältö vastasi täten läheisesti avoimia kerhoja tai leikkipuistotoimintaa. Avoimia päiväkoteja perustettiin lähinnä niihin kuntiin, joissa ei ollut ympärivuotista leikkipuistotoimintaa. Avoimet päiväkodit olivat usein myös osa tavallista päiväkotia. Sitovia ryhmämitoituksia ei tehty lasten ja aikuisten välisestä määrästä mutta ryhmässä tuli kuitenkin olla kaksi hoito- tai kasvatushenkilöä. Ryhmän koko vaikutti siihen, tuliko heidän

lisäkseen olla myös muuta henkilökuntaa. On arvioitu, että avoimista päiväkodeista tuli varteenotettava vaihtoehto lasten päivähoidolle lasten kotihoidontuen johdosta. Vanhempien toivottiin jo leikkitoiminnan alusta alkaen osallistuvan aktiivisesti leikkipuistotoimintaan. Tästä syystä heidän haluttiin pääsevän vaikuttamaan toiminnan sisältöihin ja myös toteuttamaan toimintaa. Sosiaalihuolto ohjeisti 1988 leikkipuistotekemään päivä- ja viikkosuunnitelmia, jotka olisivat toimintaan osallistuvien näkyvillä. Näin vanhemmat pystyivät valitsemaan itselleen mieleisen toiminnan. Sosiaalihuollon asiakirjoissa kuntia ohjeistettiin 1980-luvulla tekemään ”etsivää työtä”, jolla alueen asiakkaille tiedotettiin palvelusta ja tarjottiin leikkitoiminnan muotoja heidän käytettäväkseen. (Alila & Portell 2008, 12, 17.)

Nykyisin leikkitoimintaa tai avointa varhaiskasvatusta järjestävät seurakunnat, kunnat, järjestöt ja yksityiset palvelun tuottajat joko itsenäisesti tai yhteistyössä. Seurakuntien rooli avoimen varhaiskasvatuksen järjestäjänä on valtakunnallisesti vahva. Leikkitoiminnasta on 2000-luvulla alettu käyttää laajemmin yleiskäsitettä avoin varhaiskasvatus, jonka määrittely ei ole yksinkertaista. Yhtenä syynä ovat eri järjestäjien antamat määritelmät ja toimintamuodot, jotka vaihtelevat niin alueellisesti kuin kunnallisestikin. Eroja määrittelyihin on tuonut myös avoimessa varhaiskasvatustoiminnassa tavoitteena alusta asti ollut paikallisten tarpeiden huomioonottaminen. Kolmanneksi, avoimessa varhaiskasvatustoiminnassa toimintamuotojen määrä on nykyään suuri ja määrittelemätön, mikä aiheuttaa hankaluutta kokonaisuuden hallitsemiseen niin toimintamuotojen määrässä kuin niiden sisällön määrittelyssä. Hankaluutta aiheuttaa myös varhaiskasvatuksen ja esimerkiksi perhetyön rajapintojen määrittelemättömyys. Käsitteiden määrittely tai niiden käyttö valtakunnallisesti, paikallisesti tai eri järjestäjien kesken ei ole yhtenäistä. (Alila & Portell 2008,12.)

Päivähoitolaista ei löydy sanamuotoa avoin varhaiskasvatus vaan käsite leikkitoiminta. Lain nykyisen muodon mukaan

”Lasten päivähoidolla tarkoitetaan lapsen hoidon järjestämistä päiväkotihoidona, perhepäivähoitona, leikkitoimintana tai muuna päivähoitotoimintana. Leikkitoimintaa ja muuta päivähoitotoimintaa

voidaan järjestää tätä tarkoitusta varten varatussa paikassa.” (Laki lasten päivähoidosta 36/1973 1.1 §.)

Valtioneuvoston päätöksessä varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista mainitaan, että muuta varhaiskasvatustoimintaa on esimerkiksi seurakuntien ja järjestöjen kerhotoiminta tai kuntien lapsille ja lapsiperheille järjestämä avoin varhaiskasvatustoiminta eri muotoineen. Nämä varhaiskasvatuspalvelut ja muu lasten ja perheiden palvelu- ja tukijärjestelmä toimivat kokonaisuutena lasten varhaiskasvatuksen ja samalla myös vanhemmuuden tukena. (Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista 2002, 10.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2005, 11.) mukaan varhaiskasvatusta järjestetään varhaiskasvatuspalveluissa, joita ovat päiväkotitoiminta, perhepäivähoito sekä erilainen avoin toiminta. Varhaiskasvatuspalveluja tuottavat kunnat, järjestöt, yksityiset palveluntuottajat ja seurakunnat. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisemassa Päivähoitoselvityksessä vuodelta 2005 avoin varhaiskasvatustoiminta määritellään oheisen tekstin mukaisesti. Tässä määritelmässä leikkitoiminnan rinnalla käytetään jo käsitettä avoin varhaiskasvatus.

”Leikkitoiminta on kunnan tarjoamaa avointa varhaiskasvatusta. Se tarjoaa toimintamahdollisuuksia ja tukea muun muassa kotona oleville lapsille sekä heidän vanhemmilleen, perhepäivähoitajille ja heidän lapsiryhmilleen sekä pienille koululaisille.” (Alila & Portell 2008, 14.)

Varttua määrittelee kuntien avoimen varhaiskasvatuspalvelun seuraavasti:

”Kuntien avoin varhaiskasvatus on suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa, joka tarjoaa monimuotoisia palveluja, kuten avoimia päiväkoteja, kerho- ja leikkitoimintaa sekä leikkipuistoja ja perhekerhoja. Palvelumuodot ja niiden nimitykset vaihtelevat kunnittain. Palvelujen yleisenä tavoitteena on tarjota kotihoidossa oleville tai vähän päivähoitoa tarvitseville lapsille ja heidän vanhemmilleen sosiaalisia kontakteja, monipuolista toimintaa yhdessä muiden lasten ja vanhempien kanssa ja kasvatuksellista tukea. Toiminnan sisällöissä voidaan painottaa esimerkiksi musiikkia, kädentaitoja, ympäristökasvatusta ja liikuntaa. Leikin osuus toiminnassa on keskeinen. Kuntien tarjoama

kerhomuotoinen toiminta on pääsääntöisesti maksullista. ” (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, hakupäivä 16.3.2010.)

Seurakuntien tarjoama varhaiskasvatustoiminta perustuu kirkon varhaiskasvatuksen perusteisiin, joissa painotetaan kristillistä kasvatusta. Yleisesti kirkon lapsityöllä pyritään tukemaan lapsen kokonaiskehitystä ja kodeissa tapahtuvaa kristillistä kasvatusta. Yhteistyötä lapsen perheen kanssa pidetään tärkeänä. Palvelumuodoiltaan seurakuntien varhaiskasvatus on monimuotoista. Perhekerhot, aikuinen–lapsi -kerhot ja avoimet kerhot tarjoavat yhdessä olemisen ja kokemisen hetkiä lapselle ja aikuisille. Suosittuja ovat 4–6 -vuotiaalle tarkoitettut päiväkerhot, joita pidetään muutaman kerran viikossa parin tunnin ajan. Päiväkerhotoiminnalla on hoidollinen, kasvatuksellinen ja diakoninen tehtävä. Seurakunnan kerhotoimintaa ovat myös pyhäkoulu sekä aamu- ja iltapäivätoiminta, joiden tavoitteena on tarjota lapselle huolenpitoa, turvaa ja ohjausta. Myös useat eri järjestöt ja yhdistykset tarjoavat lapsille ja heidän perheilleen monenlaista avointa varhaiskasvatustoimintaa, mm. leirejä, kerhoja, kahvilatoimintaa sekä erilaisia tapahtumia. Palvelujen yleisenä tavoitteena on edistää lasten ja lapsiperheiden hyvinvointia ja perusturvallisuutta. (Alila & Portell 2008, 14–15.)

Avoimissa varhaiskasvatuspalveluissa toiminnan fokus ja tavoitteet ovat varhaiskasvatuksessa (Alila & Portell, 2008, 69). Varhaiskasvatuksen valtakunnallisten linjausten (2002, 9.) mukaan varhaiskasvatus on lapsen eri elämäntilanteissa tapahtuvaa kasvatuksellista vuorovaikutusta, jonka tavoitteena on edistää lapsen tervettä kasvua, kehitystä ja oppimista. Vanhemmillä on lastensa ensisijainen kasvatusoikeus ja -vastuu, ja he valitsevat lastensa varhaiskasvatuspalvelut. Yhteiskunnan tarjoamat varhaiskasvatuspalvelut tukevat lapsen kotikasvatusta. Yhteiskunnan järjestämä ja valvoma varhaiskasvatus koostuu hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuudesta. Se on suunnitelmallista ja tavoitteellista vuorovaikutusta ja yhteistoimintaa, jossa lapsen omaehtoinen leikki on keskeisessä asemassa. Lähtökohtana on laaja-alaiseen, monitieteiseen tietoon ja tutkimukseen sekä varhaiskasvatuksen menetelmien tuntemiseen perustuva, kokonaisvaltainen näkemys lapsen kasvusta, kehityksestä ja oppimisesta.

Perheiden elämäntilanteet ovat muuttuneet. Esimerkkinä tästä on perherakenteiden muutos, kun ydinperheen, jossa on äiti, isä ja lapset, lisäksi on tullut myös yksinhuoltajaperheitä ja uusperheitä. Myös työelämässä kiire ja sidos työhön ovat lisääntyneet, jolloin vanhemmat ovat perheen, työn ja vapaa-ajan ristipaineissa. (Aula 1996, 19.; Helminen 2006, 17.) Perhe-elämän ja työn yhteensovittamiseksi myös varhaiskasvatuspalvelujärjestelmää tulee kehittää, sillä päivähoitopalveluista koetaan puuttuvan joustavuutta ja valinnanvapautta. (Alila & Kronqvist 2008, 36.; Kontula 2004, 73.) Kokopäivähoidon lisäksi tulee kehittää osa-aikaisia varhaiskasvatuspalveluita siten, että perheet voivat esimerkiksi vanhempainvapaan aikana turvautua osa-aikaisiin ja avoimiin palveluihin (Alila & Kronqvist 2008, 37). Laadukkaan päivähoitojärjestelmän tulisi vastata perheiden tarpeisiin eikä pakottaa perheitä sopeutumaan päivähoidon tarpeisiin. Viime vuosina lasten hoitaminen kotona on osoittautunut halutuksi, mistä kertoo muun muassa se, että äitiys- ja perhevapaansa hyödyntävät Suomessa lähes kaikki ja sen jälkeinen hoitovapaalla oleminen on myös hyvin yleistä lasten ollessa alle kolmevuotiaita. (Kontula 2004, 107) Nämä kotona olevat lapset tai työttömien vanhempien lapset eivät tarvitse kokopäivähoitoa mutta varmasti hyötyvät osa-aikaisesta tavoitteellisesta, ohjatusta toiminnasta hoito- ja kasvatushenkilöstön johdolla. Pienten ja isompientkin lasten kannalta on siis tarpeen lisätä kunnallisen päivähoidon antamaa tukea kotona tehtävälle hoitotyölle osapäivähoidon, leikkitoiminnan ja kerhojen muodossa. Se voi tukea lapsen kykyä toimia ryhmässä sekä antaa myös vanhemmille mahdollisuuden hengähtää. (Perho1996, 26.)

Muuttoliike voi lisätä vanhempien yksinäisyyttä ja kaventaa sosiaalisia verkostoja, kun sukulaiset ja muut läheiset ihmiset eivät ole lähellä auttamassa. Vanhemmuuden tueksi tarvitaan erilaista vanhempien välistä yhteydenpitoa ja lähiyhteisön verkostoja. Kunnat voivat edistää yhteisöjen vahvistumista järjestämällä vanhempien vertaisryhmätoimintaa palveluiden yhteyteen, kuten esimerkiksi lisäämällä avointa varhaiskasvatustoimintaa, tekemällä yhteistyötä järjestöjen ja seurojen kanssa sekä luomalla mahdollisuuksia eri sukupolvien välisten yhteyksien vahvistamiselle. Myös seurakunnat voivat toimia monella tavalla vanhempien välisten verkostojen vahvistajana. (Aula, M., hakupäivä 16.3.2010.)

Pitkäaikainen työttömyys ja lapsiperheissä esiintyvät ongelmat ovat sosiaalitoimen arkipäivää. Perinteinen päivähoito sekä avoimet varhaiskasvatuspalvelut voivat olla omalta osaltaan ehkäisemässä huostaanottoja, kun lasten sijoittaminen päivähoitoon ja perheen muulla tavoin saama tuki hoituvat. (Rosenlöf 1996, 48.)

Stakesin toteuttaman Vaikuta vanhempi -nettikyselyn (2007) mukaan vanhemmat toivoivat nykyistä joustavampia, perhekohtaisempia mahdollisuuksia rakentaa lapsen varhaiskasvatuksen kokonaisuus osa-aikahoidon, avointen varhaiskasvatuspalvelujen, kerhotoiminnan ja kotihoidon yhdistelminä. Eräs vastaajista halusi ehdottomasti kaupungilta/kunnalta lisää kerhoja kaiken ikäisille lapsille, ja hänen mielestään olisi mukava jättää vaikka kerran viikossa yli 2-vuotias lapsi kerhoon. Vastaajan mielestä kerhossa käyminen tukisi myös päivähoitoon menoa, koska sinne olisi helpompi mennä, kun on saanut jo harjoitella äidin luota pois oloa. Vastaajan mielestä asukaspuistot ja avoimet päiväkodit ovat loistavia ja niitä tarvittaisiin myös muualle kuin pääkaupunkiseudulle. Avoin päiväkodin tarve ja merkitys on siis todellinen. (Kekkonen 2009, 168.)

Sosiaali- ja terveysministeriön sekä pääkaupunkiseudun sosiaalialan osaamiskeskus SOCCAn vuonna 2007 tehdyssä selvityksessä selvitettiin avoimen varhaiskasvatuksen nykytilaa ja kehittämistarpeita. Selvityksessä pyydettiin vastaajia valitsemaan kolme tärkeintä syytä, joilla he perustelevat avointen varhaiskasvatuspalvelujen tarpeellisuutta. Vastaajien ilmoittamat kolme tärkeintä perustelua toiminnan tarpeellisuudelle olivat lasten varhaiskasvatuksen tukeminen, lasten sosiaalisen kehityksen tukeminen sekä vanhempien mahdollisuus aikuiskontakteihin. Seuraavaksi tärkeimpänä syynä mainittiin, että avoimet palvelut mahdollistavat vanhempien tukemisen. Tarpeellisuutta kysyttäessä vastauksissa nousivat esiin myös avointen varhaiskasvatuspalvelujen vaihtoehtoisuus koko- ja/tai osapäivähoidolle tai tilapäisen hoidon järjestämiselle. Myös kyselyn avoimen kysymyksen vastauksissa nostettiin esiin avointen varhaiskasvatuspalvelujen tarpeellisuus ja tärkeys. Palvelu on tarpeellista, koska se vastaajien mukaan vastaa perheiden tarpeisiin moninaisesti, tukee perheitä ja vanhemmuutta tarjoamalla vaihtoehtoa päivähoidolle, vertaisryhmätoimintaa ja sosiaalista kanssakäymistä aikuisille sekä virikkeitä ja

varhaiskasvatusta lapsille. Toiminnalla on siksi tärkeä merkitys kotona olevien perheiden ja lasten hyvinvoinnille. Jotkut kommentoivat, että vanhemmilta tulee kuntaan toiveita palvelun järjestämiseksi tai laajentamiseksi, mutta kunnalla ei ole resursseja. Lisäksi ehdotetaan avointen varhaiskasvatuspalvelujen selvittämistä kunnissa. Yksi vastaaja kertoi, että avoimet palvelut ovat tärkeitä lapsen ”harjoittellessa” varsinaiseen hoitoon siirtymistä. (Alila & Portell 2008, 41.)

STM:n sekä SOCCA:n tekemässä kyselyssä toiminnan tavoitteet, tarpeellisuus ja tehtävät kohdistuvat joko lapsiin, aikuisiin tai itse palveluun. Lapsiin kohdistuvat toiminnan tavoitteet ja tarpeellisuus korostuvat jaottelussa enemmän kuin aikuisiin tai palveluun kohdistuvat tavoitteet ja tarpeellisuus, mikä on loogista, koska kyseessä on ensisijaisesti lapsille kohdennettu varhaiskasvatuspalvelu. Toiminnan tärkeimpinä tavoitteina pidetään lasten keskinäisen toiminnan, leikin ja kontaktien mahdollistamista sekä lapsen varhaiskasvatuksen tukemista niin sosiaalisen, pedagogisen, psyykkisen kuin fyysisenkin kasvun ja kehityksen osalta. Avoimella varhaiskasvatuksella on myös aikuisiin liittyviä tavoitteita. Toiminnan tavoitteena on ollut tukea kotona olevien vanhempien vanhemmuutta ja jaksamista antamalla heille kasvatuksellista tukea ammattilaisten avun ja konsultaation sekä muilta aikuisilta saadun vuorovaikutuksen ja vertaistuen muodossa. Tavoitteena on toisaalta ollut tukea myös muita kotona lapsia hoitavia aikuisia, kuten esimerkiksi perhepäivähoitajat ja isovanhemmat, ja tarjota heille mahdollisuus ammattilaisten ja muiden aikuisten seuraan ja tukeen. Perhepäivähoitajien ja heidän lastensa kohtaamispaikkana avoin toiminta toimii selvityksen mukaan hyvin harvoin. Avoimet palvelut voivat kuitenkin toimia perhepäivähoitajia tukevina ja siten edistää perhepäivähoidon saatavuutta. Avoimeen varhaiskasvatukseen liittyy tavoitteita ja tarpeita myös palvelun näkökulmasta. Avoin varhaiskasvatus täydentää päivähoito- ja varhaiskasvatuspalveluja ja toimii näin merkittävänä osana lapsi- ja perhepalvelujen kokonaisuutta. Joissakin kunnissa avoin varhaiskasvatustoiminta on ollut vaihtoehto päivähoidolle ja koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnalle. (Alila & Portell 2008, 41.)

2.2 Kellon avoimen päiväkodin perheryhmä

Haukiputaalla avoin päiväkotitoiminta on kunnan järjestämää. Sen katsotaan olevan tärkeää lapsiperheille, ja toimintaa tuetaan esimerkiksi niin, että asiakasmaksut ovat varhaiskasvatusryhmässä pienet ja perheryhmä on maksuton.

Kellon avoin päiväkotitoiminta tarjoaa toimintaa kunnallisen päivähoiton ulkopuolella oleville lapsille ja heidän vanhemmilleen ja hoitajilleen. Avoimessa päiväkodissa työskentelee lastentarhanopettaja sekä lastenhoitaja. (Kellon avoimen päiväkodin esite)

Varhaiskasvatusryhmiä on kolme: 3-, 4- ja 5-vuotiaiden lasten ryhmät. Näissä ryhmissä lapsille tarjotaan vaihtelevaa ohjattua toimintaa: leikkiä, musiikkia, kädentaitoja, liikuntaa, ilmaisua sekä kirjallisuutta. Lisäksi lapsilla on mahdollisuus sosiaalisten taitojen harjoitteluun. Avoimen päiväkodin toiminnalla tuetaan myös perheiden kasvatustyötä. (Kellon avoimen päiväkodin esite)

Avoimessa päiväkodissa toimii kaksi kertaa viikossa perheryhmä, jossa lapset ja vanhemmat käyvät yhdessä. Myös tässä ryhmässä lapsilla on tilaisuus ohjattuun toimintaan, leikkiin toisten lasten kanssa sekä sosiaalisten taitojen harjoitteluun. Vanhemmat voivat keskustella kasvatuksesta, lapsen kehityksestä, vanhemmuudesta ja lapsiperheen arjesta muiden vanhempien ja varhaiskasvatuksen ammattilaisten kanssa. Vanhemmat saavat iloa ja virkistystä arkeen ja tilaisuuden mukavaan yhdessäoloon toisten aikuisten kanssa. (Kellon avoimen päiväkodin esite)

Lapsen sosiaaliset suhteet

Lapsen varhaisimmat ihmissuhteet syntyvät luonnollisesti perhepiirissä ja ne luovat perustan kaikille myöhemmille ihmissuhteille. Useimmilla ihmisillä on kaipuu inhimilliseen kiintymykseen toiseen ihmiseen. Lisäksi ihminen kaipaa myös hyvien ystävien ja tovereiden muodostamaa sosiaalista verkostoa, jossa voi tehdä sosiaalisia vertailuja, kokea ryhmään kuulumista, toisten hyväksyntää ja ymmärtämystä sekä saada virikkeitä ja ajanvietettä. Jokainen ihminen kaipaa siis sosiaalisia suhteita monien ihmisten

kanssa. Ystävät ja toverit ovat lapselle näitä tärkeitä lähihenkilöitä, jotka palautteellaan rakentavat yksilön käsitystä itsestään, mikä puolestaan vaikuttaa lapsen suhtautumiseen muihin ihmisiin. Lapsuuden ihmissuhteet vaikuttavat siihen, miten lapsi oppii suhtautumaan muihin ja miten hän pystyy aikuisena lähestymään muita ja kokemaan tyydyttäviä sosiaalisia suhteita. (Aho & Laine 1997, 163, 177.)

Ystävyys- ja toverisuhteet mahdollistavat myös sosiaalisia vuorovaikutustilanteita, joissa lapset voivat oppia sosiaalisia taitoja. Ystävyystyminen sekä ystävyuden ja toveruuden ylläpitäminen edellyttävät herkkyyttä ja hienotunteisuutta sekä muita sosiaalisia taitoja. On esimerkiksi tiedettävä, miten päästään mukaan ryhmän toimintaan, kuinka hyväksytään ja tuetaan tovereita ja miten käsitellään konflikteja. Kun lapsi omaksuu vastavuoroista käyttäytymistä ystävyyssuhteissa, hän oppii käyttäytymään vastavuoroisesti myös muissa sosiaalisissa suhteissaan. Näitä sosiaalisia taitoja ei opita aikuisilta, vaan vuorovaikutuksessa muiden lasten kanssa yrityksen ja erehdyksen sekä esimerkkien välityksellä. (Aho & Laine 1997, 179.)

Lasten osallistumista päivähoitoon ennen koulun aloittamista on yhteiskunnassamme pidetty tärkeänä ja päivähoiton vaikutuksista lasten kehitykseen ja myöhempään oppimiseen on saatu myönteisiä tuloksia. Erityisesti on korostettu sosiaalisten taitojen kehittymistä. Lapsiryhmässä lapset harjoittelevat kykyä toimia yhdessä toisten lasten kanssa ja yhteisten kokemusten jakamista. Vertaissuhteet nähdään tärkeinä myös erilaisuuden hyväksymisen ja toisten huomioon ottamisen ja auttamisen opettelemisessa. Sosiaalisuuteen kasvattamisessa käytetään tietoisesti hyväksi pienryhmätoimintaa ja yhteisesti hyväksytyjä sääntöjä. Toimiminen ikätovereiden kanssa ei ole merkittävää vain tulevaisuudessa tarvittavien taitojen oppimisen kannalta, vaan modernissa maailmassa on monenlaisia vertaismaailmoja, joissa täytyy osata toimia, kuten esimerkiksi päiväkodit, koulut, erilaiset harrastusryhmät sekä virtuaaliset verkostot. (Lehtinen 2009, 138–139.)

Valkeisen tutkimuksessa (2004, 73–74.), jossa tutkittiin kotiäitien käsityksiä äidin kotonaolon merkityksestä lapsen kasvuun ja kehitykselle, nousi esiin erilaisten kerhojen ja avointen varhaiskasvatuspalveluiden merkitys. Kotiäitien mukaan kerhot tukevat oppimista,

koska niissä lapset saavat oppia pienemmissä ja rauhallisemmissa ryhmissä. Kerhojen nähtiin olevan tärkeitä vuorovaikutustaitojen, sosiaalisten taitojen sekä ryhmässä toimimisen oppimisessa.

Vanhemmuus

Suomalaisen yhteiskunnan rajut muutokset viimeisten vuosikymmenten aikana heijastuvat perheiden asemaan ja vanhemmuuteen. Perherakenteet ovat pirstoutuneet ja muuttuneet. Ihmisten sosiaaliset verkostot ovat usein olemattomat; vanhemmilla ei ole aina suvun ja yhteisön antamaa tukea kasvatustyölleen. On paljon yksinhuoltajaperheitä, jossa yksi aikuinen joutuu kantamaan vastuun lasten kasvatuksesta, sekä uusperheitä, jossa aikuisten roolit ovat vielä hyvin usein jäsentymättömiä ja aukipuhumattomia. Myös työelämässä tapahtuneet muutokset heijastuvat vanhemmuuteen. Työelämä on niin vaativaa, että aikuiset ovat uupuneita kotiin tullessaan. Vanhemmuus vaatii voimaa, jaksavuutta ja sinnikkyyttä, ja se ei ole helppoa, jos aikuinen itse on turvaton, työn uuvuttama tai jos ei saa tukea toiselta aikuiselta. (Helminen 2002, 66.)

Tilastokeskuksen kyselyn mukaan huoli omasta jaksamisesta vanhempana on varsin yleistä lapsiperheiden vanhempien keskuudessa. Tätä mieltä on kaksi viidestä vanhemmasta. Huolta jaksamiseen tuovat esimerkiksi toimeentulo-ongelmat, työkuormitus sekä parisuhteen ongelmat. Pikkulapsiperheet kuuluvat muita useammin pienituloisiin ja yksinhuoltajien keskuudessa työttömyys on muita perheitä yleisempää. Työssäkäynti sinänsä ei lisää vanhempien huolta jaksamisestaan, sillä kotiäidit ovat yhtä huolestuneita jaksamisestaan kuin työssä käyvät äidit. Kotiäidit ovat usein työssäkäyviä nuorempia ja myös vanhempana kokemattomia, mikä lisää huolta jaksamisestaan vanhempana. Työssäkäyvillä puolestaan työn ja perheen yhteensovittamisen kysymykset korostuvat. Tutkimuksen mukaan työasiat aiheuttavat vanhemmille usein huonoa omaatuntoa suhteessa perhe-elämään, sillä lähes puolet vanhemmista tuntee laiminlyövänsä kotiasioita työnsä vuoksi. Työstä johtuva ajanpuute puolisoitten kesken tai muu työn kuormitus voi heijastua vanhemmuuteen sekä suoraan että välillisesti parisuhteen tilan kautta. Parisuhdeongelmat johtavat usein lisääntyviin riitoihin, jotka kuormittavat myös vanhemmuutta. Kokemus

omasta terveydentilasta liittyy huoleen jaksamisestaan vanhempana erityisesti äideillä. (Lammi-Taskula & Salmi 2008, 38–46.)

Vanhemmuuden tukeminen

Päivähoidon työntekijät ovat näköalapaikalla, kun keskustellaan vanhemmuuden haasteista. He tapaavat suuren osan nuorista perheistä ja voivat antaa tukea. Työntekijät korostavat perhekeskeisyyttä ja perhelähtöisyyttä työssään, mutta ajan ja voimavarojen puute heikentävät mahdollisuuksia vastata perheiden ja vanhempien tarpeisiin halutulla tavalla. (Lammi-Taskula & Varsa 2001, 74.)

Vanhemmuuden aika -hankkeen kyselyn mukaan yleisin vanhemmuuden tukemisen tavoite päiväkodissa on yhteistyö vanhempien kanssa. Siihen liittyy vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö kasvatuskysymyksissä sekä avoin ja luottamuksellinen vuorovaikutus. Keskeinen tavoite oli myös vanhemmuuden arvostaminen, mikä tarkoitti sitä, että perheen omia arvoja ja vanhempien asiantuntemusta tulee kunnioittaa ja hyväksyä erilaiset perheet. Vanhempien itseluottamusta tulee lisätä tukemalla heidän luottamusta omaan vanhemmuuteensa. Usein tavoitteena oli perheen arjen tukeminen, mikä tarkoitti sitä, että vanhemmuutta ja perhettä tuetaan erilaisissa elämänmuutoksissa pitkäjänteisesti. Vanhempien itsenäisyyttä ja itseluottamusta vahvistetaan, jotta he olisivat lapsilleen turvallisia ja luotettavia aikuisia. Kyselyssä mainittiin myös erilaisia toimintatapoja, joiden avulla vanhemmuutta voidaan tukea. Näitä olivat esimerkiksi vanhempainryhmät, -illat ja verkostot sekä projektit ja luennot vanhemmille. Esiin nostettiin myös lapsen tarpeet ja lähtökohdat. Tavoitteena on taata lapselle turvallinen ja onnellinen lapsuus ja tukea lapsen tasapainoista kehitystä kokonaisvaltaisesti. Eräs vanhemmuuden tukemisen tavoitteista oli myös ottaa huomioon erityistä tukea tarvitsevat, jolla tarkoitettiin mm. epävarmojen vanhempien, ns. erityislasten vanhempien sekä vaikeissa oloissa elävien tai syrjäytymisvaarassa olevien vanhempien tukemista. Heille tarjotaan tukipalveluita ja ohjataan tarvittaessa asiantuntijoille tai muille päiväkodin yhteistyötahoille. (Lammi-Taskula & Varsa 2001, 35–36.)

Lapsiperheiden vanhemmat kokevat suhteellisen harvoin saavansa riittävästi konkreettista apua tai henkistä tukea vanhemmuuteen. Kuitenkin tukea saadaan puolisolta, omilta vanhemmilta tai sisaruksilta sekä ystäviltä ja työtovereilta. Perheen ja suvun tuki on yleisempää pikkulapsivaiheessa kuin lapsen kasvaessa kouluikään, sillä pikkulapsivaiheessa sekä käytännöllisen että henkisen tuen tarve tunnustetaan helpommin ja siten myös tarjotaan apua. Isompien lasten vanhemmat saattaisivat edelleen tarvita tukea sosiaaliselta verkostoltaan mutta riittävän tuen saamisen kokemus vähenee systemaattisesti lasten iän mukana. (Lammi-Taskula & Salmi 2008, 52.)

Vertaistuki

Vertaistuellla tarkoitetaan sitä sosiaalista tukea, jota voi antaa toinen samanlaisessa elämäntilanteessa oleva henkilö. Tehokkain tuki voidaan saavuttaa silloin, kun tukijan ja tuettavan elämäntilanteet ovat samanlaiset ja he ymmärtävät toisiaan emotionaalisesti. Vertaistuki on itsearvostuksen ja itsearvioinnin näkökulmasta tarpeellista tietoa. Kun vanhemmat tapaavat muita vanhempia ja huomaavat lapsiperheiden ongelmien olevan tavallisia, he voivat ongelmistaan huolimatta kokea olevansa hyvät vanhemmat. Tällöin vertailutieto tukee itsearviointia ja mahdollistaa itsearvostuksen. Ryhmissä vanhemmat voivat saada toisiltaan käyttökelpoista tietoa, joka avaa uusia näkökulmia ja auttaa näkemään oikeassa valossa oman elämäntilanteen. Uusi katsantotapa omaan elämäntilanteeseen voi helpottaa käytännön ongelmien ratkaisua. Ryhmissä syntyneet uudet ihmissuhteet vahvistavat perheiden sosiaalista verkostoa. (Burmoi ym. 2008, 92–93.)

Vertaisryhmät tukevat vanhemmuutta ja poistavat yksinäisyyttä, sillä etenkin äideille omien kokemusten ja elämysten jakaminen muiden äitien kanssa on erittäin tärkeää (Keskikylä & Wacklin 2008, 66).

Varhainen puuttuminen

Syventävän harjoitteluni aikana Kellon avoimessa päiväkodissa huomasin, että varhaiskasvatuksen ammattilaisten jatkuvalla lasten havainnoimisella on suuri merkitys lasten kehityksen kannalta. Vanhemmat eivät välttämättä huomaa lapsissaan huolen aiheita,

jotka voivat olla haitaksi lapselle tulevaisuudessa siirryttäessä esikouluun ja kouluun. Lapsiryhmässä ammattilaiset tekevät jatkuvaa lapsihavainnointia ja siten myös huomaavat huolen helpommin ja voivat puuttua tilanteeseen.

Nykyään lasten erityisen tuen tarpeen yhteydessä puhutaan varhaisesta puuttumisesta, mikä tarkoittaa lapsen asioihin tarttumista silloin, kun aikuisessa herää huoli lapsesta. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2005, 35.) mainitaan erityinen tuki varhaiskasvatuksessa. Jos on havaittu, että lapsi tarvitsee erityistä tukea jollakin kehityksen osa-alueella, on varhaiskasvatuksen tukitoimet aloitettava mahdollisimman pian, jotta voidaan ennaltaehkäistä lapsen tuen tarpeen pitkittymistä ja kasautumista.

Huolenaiheet voivat liittyä lapsen hyvinvointiin, kehitykseen, elämäntilanteeseen ja olosuhteisiin. Päivähoidossa on kautta aikojen pyritty ennalta ehkäisemään ongelmia ja vastaamaan erilaisilla korjaavilla toimenpiteillä lapsen erityisen tuen tarpeeseen. Päivähoito on muotoutumassa alle kouluikäisten lasten keskeiseksi varhaisen puuttumisen toimintaympäristöksi. (Huhtanen 2004, 188–190.)

3 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

3.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimustehtävä

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on kuvailla ja ymmärtää, mitä merkitystä Kellon avoimella päiväkodilla on perheryhmän asiakasperheille vanhempien näkökulmasta. Valitsin opinnäytetyön kohteeksi juuri perheryhmän asiakasperheet, koska perheryhmään tulevat myös vanhemmat yhdessä lastensa kanssa eikä lapsia tuoda kerhoon esimerkiksi vain siksi, että vanhemmat pääsevät asioilleen.

Tutkimustehtäväksi asetin seuraavan: Millaisia merkityksiä perheryhmällä on vanhempien näkökulmasta? Oma oppimistavoitteeni nousee sosiaalialan koulutusohjelman kompetensseista, joista yksi on asiakastyön osaaminen. Asiakastyön osaaminen tarkoittaa kompetenssien mukaan sitä, että sosionomi (AMK) osaa luoda ammatillisen ja asiakasta osallistavan vuorovaikutus- ja yhteistyösuhteen, ymmärtää asiakkaan tarpeet ja voimavarat kontekstisidonnaisesti sekä osaa tukea ja ohjata tavoitteellisesti erilaisia asiakkaita ja asiakasryhmiä heidän arjessaan. (Sosiaalialan ammattikorkeakouluverkosto, hakupäivä 16.3.2010.) Tämän koulutuksen aikana olen ollut kolmessa päiväkodissa harjoittelussa, joten kokemusta lasten ohjaamisesta ja lasten kanssa tehtävästä työstä minulla on jo kertynyt jonkin verran, mutta yhteistyö vanhempien kanssa on ollut opiskelijan roolissa vaikeampaa. Avoimen päiväkodin perheryhmässä vanhemmat ja lapset käyvät yhdessä, minkä vuoksi vanhempien kanssa tehtävän yhteistyön osaaminen on entistä tärkeämpää. Olen tämän koulutuksen aikana oppinut myös sen, että varhaiskasvatuspalveluiden asiakkaana on aina koko perhe, ei vain lapsi ja myös sen vuoksi koen, että on tärkeää kehittää asiakastyön osaamistani. Opinnäytetyöni avulla pääsen lähemmäksi vanhempia. Opinnäytetyöstäni hyötyvät myös Kellon avoimen päiväkodin työntekijät, koska sen avulla saadaan selville, mitä odotuksia ja tarpeita vanhemmilla on toiminnalle, ja siten työntekijät voivat mahdollisesti kehittää omaa työtään ja toimintaansa. Mielestäni aihe on myös ajankohtainen, koska päivähoitopalveluista koetaan puuttuvan joustavuutta ja valinnanvapautta. Perhe-elämän ja työn yhteensovittamiseksi

varhaiskasvatuspalvelujärjestelmää tulee kehittää. (Alila & Kronqvist 2008, 36.; Kontula 2004, 73.) Kokopäivähoidon lisäksi tulee kehittää osa-aikaisia varhaiskasvatuspalveluita siten, että perheet voivat esimerkiksi vanhempainvapaan aikana turvautua osa-aikaisiin ja avoimiin palveluihin (Alila & Kronqvist 2008, 37). Muuttoliikkeen vuoksi perheiden sosiaaliset verkostot ovat kaventuneet ja vanhemmat ovat yksinäisempiä, ja esimerkiksi sukulaisilta apua ja tukea on mahdotonta saada. Vanhemmuuden tueksi tarvitaan erilaista vanhempien välistä yhteydenpitoa ja lähiyhteisön verkostoja. (Aula, M., hakupäivä 16.3.2010) Esimerkiksi avoin päiväkotiki on paikka, jossa vanhemmat voivat tavata muita, samassa elämäntilanteessa olevia vanhempia, ja saada toisiltaan sosiaalista tukea ja siten laajentaa sosiaalista verkostoaan. Avoin varhaiskasvatustoiminta on siis tärkeässä asemassa vanhemmuuden tukemisessa ja syrjäytymisen ehkäisemisessä ja mielestäni sen merkitystä perheille on ajankohtaista tutkia.

3.2 Tutkimusmetodologia

Tutkimusmenetelmän valinta liittyy kysymykseen tiedonintressistä, joka on vastaus kysymykseen, millaista tietoa tällä tutkimuksella tavoitellaan. Kysymys asetetaan suhteessa tutkimusmenetelmiin. Opinnäytetyöni tutkimusmenetelmä on laadullinen eli kvalitatiivinen. Laadullisen tutkimusmenetelmän tiedonintressinä on saavuttaa tietoa, joka auttaa ilmiön tai asian ymmärtämisessä. Ymmärtäminen tarkoittaa, että tutkimuksessa on tavoitteena paljastaa merkityksiä, joita ihmiset toiminnalleen antavat, ja merkitykset paljastuvat ihmisten haluina, uskomuksina, käsityksinä, arvoina ja ihanteina. (Vilkkä 2005, 49–50.) Opinnäytetyöni etenee induktiivisesti, eli tutkimuksessa edetään yksittäisistä havainnoista yleisempiin väitteisiin ja lähtökohtana ei ole teorian tai hypoteesien testaaminen. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, hakupäivä 11.2.2010). Koska opinnäytetyöni tarkoituksena on ymmärtää, mitä merkitystä Kellon avoimella päiväkodilla on perheille vanhempien näkökulmasta, on laadullisen tutkimusmenetelmän valitseminen tarkoituksenmukaista.

Kvalitatiivisen tutkimuksen lähtökohtana on todellisen elämän kuvaaminen, ja siinä pyritään tutkimaan kohdetta mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Kvalitatiivisessa

tutkimuksessa on pyrkimyksenä löytää tai paljastaa tosiasioita, ei todentaa jo olemassa olevia väittämiä. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa aineistosta ei tehdä päätelmiä yleistettävyyttä ajatellen, mutta ajatuksena on kuitenkin se, että yksityisessä toistuu yleinen. Kun tutkitaan yksityistä tapausta tarkasti, saadaan selville myös se, mikä ilmiössä on merkittävää ja mikä toistuu usein tarkasteltaessa ilmiötä yleisemmällä tasolla. Opinnäytetyöni tarkoituksena on tuottaa tietoa siitä ja löytää ne todelliset merkitykset, mitä nimenomaan Kellon avoimella päiväkodilla on sen asiakasperheille. Mielestäni tutkiessani merkityksiä tarpeeksi syvällisesti, voin tuottaa kuitenkin myös sellaista tietoa, mikä jossain määrin vastaa myös muiden avointen päiväkotien merkitystä asiakasperheilleen. (Hirsjärvi ym. 2000, 152, 169.)

Opinnäytetyöni tutkimussuuntaus on tapaustutkimus. Tapaustutkimuksessa tutkitaan yksittäistä tapahtumaa, rajattua kokonaisuutta tai yksilöä. Tapaustutkimuksessa pyritään tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään tapauksia pääasiassa miten- ja miksi-kysymysten avulla. Opinnäytetyöni tutkimuskohteena on rajattu kokonaisuus eli Kellon avoimen päiväkodin perheryhmän asiakasperheiden vanhemmat. Tyypillistä tapaustutkimukselle on valita tutkimuskohteeksi yksittäinen tapaus, tilanne, tapahtuma tai joukko tapauksia. Yksittäistapauksia pyritään tutkimaan niiden luonnollisessa ympäristössään kuvailemalla yksityiskohtaisesti tutkittavaa ilmiötä. Kuvailevat menetelmät eivät välttämättä pyri selittämään ilmiöiden välisiä yhteyksiä, testaamaan hypoteeseja ja tekemään ennusteita, vaan tavoitteena on tutkimuskohteen ominaispiirteiden systemaattinen, tarkka ja totuudenmukainen kuvailu. Tapausta tutkimalla pyritään lisäämään ymmärrystä tietystä ilmiöstä pyrkimättä kuitenkaan yleistettävään tietoon. Yleensä tapaustutkimus valitaankin menetelmäksi, kun halutaan ymmärtää kohdetta syvällisesti ja ottaa huomioon siihen liittyvä konteksti, kuten olosuhteet tai taustat. Haastatteleamalla vanhempia saan selville mahdollisimman henkilökohtaista ja totuudenmukaista tietoa. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, hakupäivä 11.2.2010.)

Merkitykset ja niiden tutkiminen

Fenomenologien mukaan ihmisen suhde maailmaan on intentionaalinen, eli kaikki merkitsee meille jotakin. Voimme ymmärtää eri ihmisten toiminnan tarkoituksen, kun kysymme, millaisten merkitysten pohjalta hän toimii. Oletetaan, että ihmisen suhde todellisuuteen on merkityksillä ladattua ja maailma näyttäytyy meille merkityksinä. Fenomenologisen merkitysteorian mukaan ihmisyksilö on perustaltaan yhteisöllinen ja merkitykset, joita annamme asioille, eivät ole meissä synnynnäisesti, vaan niiden lähde on yhteisö, johon kasvetaan. Merkitykset ovat intersubjektiivisiä eli subjektien välisiä, subjekteja yhdistäviä. Eri kulttuuripiireissä eläville ihmisille asioilla on erilaiset merkitykset. Yhteisön jäsenenä meillä on siis yhteisiä merkityksiä. Myös ilmaisut kantavat merkityksiä, ja merkityksiä voidaan lähestyä vain ymmärtämällä ja tulkitsemalla. Merkitysten tutkimuksessa kohde ei ole ulkoinen, tutkijan merkitysmaailmalle vieras, vaan se on jo entuudestaan tuttu jollain tavalla, koska elämme yleensä samassa kulttuuripiirissä. Sellaista elämänmuotoa emme pystyisi kenties lainkaan ymmärtämään, jossa ei olisi mitään tuttuja asioita. Merkitysten tutkimuksen tavoitteen voisi määritellä siten, että siinä pyritään tekemään jo tunnettua tiedetyksi, ja nostamaan tietoiseksi ja näkyväksi se, minkä tottumus on tehnyt itsestään selväksi. (Laine 2001, 27–31.)

Merkityksenannot voidaan jaotella yksilöllisiin, yhteisöllisiin sekä tiedostettuihin ja tiedostamattomiin. Kaikissa yksilöllisissä merkityksenannoissa on yhteisöllinen pohja, ja tiedostamattomat merkityksenannot voivat tulla tiedostetuiksi. Yksilöllisiä tiedostettuja merkityksenantoja ovat esimerkiksi ne toiveet, tavoitteet ja uskomukset, joista ihminen on tietoinen, kun taas esimerkiksi kateutta ihminen ei aina tunnista itsessään, jolloin se on tiedostamatonta merkityksenantoa. Tiedostettuja yhteisöllisiä merkityksiä ovat sellaiset ideat, jotka rakentavat yhteisiä toimintatapoja, kuten esimerkiksi liikennesäännöt. Tietoisen yhteisöllisen merkityksenannon takaa voidaan kuitenkin löytää sellaisia piilomerkityksiä, jotka ovat piilossa yhteisön jäseniltä itseltään. Voidaan väittää, että kaikki tiedostetut merkityksenannot rakentuvat jonkun piiloisen varaan, koska esimerkiksi toimintamme, havaintomme ja uskomuksemme soljuvat tutulla rutiinilla, eivätkä vaadi tietoista tilanteiden uudelleenarviointia ja uusien toimintatapojen kehittämistä. Voidaan myös olettaa, että on

olemassa kaikille kulttuureille yhteisiä, universaaleja merkityksenantoja, kuten esimerkiksi syntymä ja kuolema. (Moilanen & Rähä 2001, 46–48.) Tämän edellä olevan teorian mukaan tutkimukseni mahdollistaa se, että minulla ja tutkittavillani on sama kulttuuritausta ja annamme tietyille asioille samanlaisia merkityksiä. Haastavaa olisi tutkia esimerkiksi maahanmuuttajaperheitä.

Merkitykset ovat kontekstiherkkiä, sillä esineillä ja asioilla ei itsessään ole merkitystä, vaan asiat joudutaan suhteuttamaan toisiin asioihin, kun etsitään merkityksiä. Merkitykset ovat osaksi tiedostettuja, mutta osittain myös piileviä, joka tekee niistä mielenkiintoisen tutkimuskohteen. Merkitykset liittyvät myös toisiinsa ja muodostavat siten merkitysrakenteita. Kun merkitykset nivELYvät toisiinsa, asiat saavat merkityksensä suhteestaan toisiinsa, ja siten merkitysten tulkinnassa on kyse merkitysten verkon hahmottamisesta. (Moilanen & Rähä 2001, 44–45.) Tämän teorian pohjalta ymmärrän, että yksinään perheryhmällä ei ole perheille luultavasti paljonkaan merkitystä, vaan merkitykset syntyvät useista eri asioista ja asiat johtavat toisiin.

Merkitysten lajeja hahmottaessa, yksi tapa perustuu ajatukseen merkityksistä viesteinä, jolloin viestin lähettäjällä on jokin sanoma, jonka haluaa vastaanottajan ymmärtävän. Siihen, miten vastaanottaja ymmärtää viestin, vaikuttaa esimerkiksi hänen aiemmat tiedot ja kokemuksensa. Merkitysten välittämisessä ja ymmärtämisessä on kyse tulkinnasta, jolloin toisen ihmisen ymmärtäminen ja tulkitseminen kietoutuvat toisiinsa. Tutkijan ymmärrys tutkimuskohteestaan ei välttämättä vastaa tämän itseymmärrystä, jolloin tulkitsija saattaa siis ymmärtää viestit väärin. Tätä tapahtuu inhimillisessä vuorovaikutuksessa jatkuvasti, kun ihmiset lähettävät toisilleen viestejä, ja jokainen ihminen ymmärtää toisen ihmisen omista lähtökohdistaan käsin. Yksilöt kokevat asiat eri tavalla, ja samalta näyttävä tilanne on erilainen eri ihmisille. Merkityksiä etsittäessä etsitään henkilökohtaisia merkityksenantoja. Merkitykset eivät ole kuitenkaan puhtaasti subjektiivisia, vaan yksittäiset merkityksenannot voivat rakentua kulttuurissa vallitsevien toimintatapojen ja tarinoiden varaan. (Moilanen & Rähä 2001, 45–46.) Tutkimuksessani otan huomioon sen, että teen sitä omista lähtökohdistani käsin. Tulkintaani vaikuttaa tämänhetkinen elämäkokemukseni ja varmasti myös se, että olen ollut harjoittelussa Kellon avoimessa

päiväkodissa. Minulla on siis perheryhmästä ja perheistä jo aiempaa tietoa, jolloin suhteeni tutkittaviin ja heidän tulkintaansa on luultavasti erilainen kuin sellaisen tutkijan, jolla ei ole mitään aiempaa kokemusta perheryhmän toiminnasta. On mahdollista, että tulkitsen tutkittavien antamat viestit eri tavalla, kuin mitä he itse tarkoittavat, mikä on otettava tutkimuksen analyysivaiheessa huomioon.

3.3 Tutkittavien valinta

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa ei pyritä tilastollisiin yleistyksiin, vaan kuvaamaan jotakin tapahtumaa, ymmärtämään tiettyä toimintaa tai antamaan tulkinta jostakin ilmiöstä. Laadullisessa tutkimuksessa keskitytään usein varsin pieneen määrään tapauksia, joita pyritään analysoimaan mahdollisimman perusteellisesti. Aineiston tieteellisyyden kriteeri on tällöin sen laatu, ei määrä. (Eskola & Suoranta. 1996, 13, 34.) Laadullisen tutkimuksen tarkoitus on yleensä kuvata tiettyä ilmiötä ja pyrkiä ymmärtämään sitä. On siis merkittävää, että esimerkiksi ihmisiä tutkittaessa tutkittavat tietävät tutkittavasta ilmiöstä paljon tai heillä on siitä kokemusta. Tutkittavien valinnan tulee olla harkittua ja tarkoitukseen sopivaa, ei satunnaista. Toinen harkinnanvarainen otantamenetelmä on niin sanottu eliittiotanta, jonka perusteella informanteiksi valitaan henkilöt, joilta uskotaan saatavan parhaiten tietoa tutkittavasta ilmiöstä (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, hakupäivä 11.2.2010.)

Opinnäytetyössäni haastattelin Kellon avoimen päiväkodin perheryhmän asiakasperheiden vanhempia. Tarkoitukseni oli haastatella sellaisia vanhempia, jotka ovat olleet perheryhmän asiakkaina jo pidemmän aikaa, mahdollisesti jo useamman vuoden, koska heillä on enemmän kokemusta Kellon avoimesta päiväkodista kuin uusilla asiakkailla. Haastateltavien valinnassa otin huomioon Kellon avoimen päiväkodin työntekijöiden mielipiteen sopivista haastateltavista, koska he tuntevat asiakkaat ja tietävät, kuka on asiakas jo pidemmältä aikaa ja he osaavat myös arvioida, keneltä saisin kattavimmin aineistoa kerättyä. Lähetin heidän välityksellään mahdollisille haastateltaville saatekirjeen (liite), jossa kerroin opinnäytetyöni tavoitteesta ja tarkoituksesta. Haastateltavien mukaan saaminen oli yllättävän vaikeaa. Tavoitteenani oli saada 3-4 haastateltavaa mutta haastatteluun osallistui kaksi vanhempaa. Molemmat haastateltavat ovat reilun kahden vuoden ajan käyneet lastensa kanssa Kellon avoimen päiväkodin perheryhmässä, joten

heillä on riittävästi kokemusta perheryhmän toiminnasta. Toinen haastateltava käy perheryhmässä mahdollisuuksien mukaan kaksi kertaa viikossa ja toinen noin joka toinen viikko. Haastateltavien lapset ovat noin yhdestä kolmeen vuotiaita.

3.4 Aineiston keruumenetelmä

Valitsin opinnäytetyöni tiedonkeruumenetelmäksi haastattelun ja haastattelumuodoista teemahaastattelun. Haastattelu on käytetyimpiä tiedonkeruumuotoja, ja sen idea perustuu siihen, että kun halutaan tietoa ihmisten elämästä, on viisasta kysyä asioita ihmisiltä itseltään (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, hakupäivä 11.2.2010). Haastattelu sopii moniin erilaisiin tutkimustarkoituksiin joustavuutensa ansiosta. Haastattelulla pyritään informaation keräämiseen ja se on ennalta suunniteltua päämäärähakuista toimintaa, jossa haastattelija ei aina antaudu keskusteluun, mutta se tapahtuu kuitenkin haastattelijan johdolla. Haastattelussa tutkittava on subjekti, jolle annetaan mahdollisuus tuoda itseään koskevia asioita mahdollisimman vapaasti esille. Haastattelemalla voidaan selventää ja syventää asioita pyytämällä esimerkiksi perusteluja ja tekemällä lisäkysymyksiä. (Hirsjärvi & Hurme. 2008, 34–35, 42.)

Teemahaastattelussa ei ole yksityiskohtaisia kysymyksiä, vaan haastattelu etenee tiettyjen keskeisten teemojen varassa, mikä tuo tutkittavien äänen kuuluviin. Teemahaastattelu on puolistrukturoitu menetelmä, jossa haastattelun aihepiirit, teema-alueet ovat kaikille samat mutta kysymyksillä ei ole tarkkaa muotoa ja järjestystä. (Hirsjärvi & Hurme. 2008, 48.) Haastattelijan tehtävänä on huolehtia, että haastateltava pysyy asetetuissa teemoissa (Vilkka. 2005, 101). Valitsin opinnäytetyöni tiedonkeruumenetelmäksi haastattelun, koska tavoitteenani oli saada esille perheryhmän vanhempien henkilökohtaisia merkityksiä. Valitsin teemahaastattelun, koska en halunnut antaa tutkittaville valmiita vastauksia, vaan halusin heidän itse pohtivan teema-alueiden pohjalta aihetta ja tuovan oman näkemyksensä esiin. Valitsin teemahaastattelun esimerkiksi avoimen haastattelun sijaan, koska tein ensimmäistä kertaa laadullista tutkimusta, ja valmiiden teemojen avulla varmistin sen, että saan aineiston kokoon. Haastattelemalla voin tarvittaessa täsmentää kysymyksiä ja tehdä lisäkysymyksiä. Haastattelun teema-alueet muodostin opinnäytetyön viitekehyksestä.

Teema-alueet olivat Asiakkuus Kellon avoimessa päiväkodissa, Lapsen/lapsiin liittyvät merkitykset sekä Vanhempien omat tarpeet ja niihin liittyvät merkitykset.

Valitsin yksilöhaastattelun, koska se soveltuu henkilön omakohtaisten kokemusten tutkimiseen, ja juuri vanhempien omakohtaisen näkökulman haluan tutkimuksessani nostaa esiin (Vilka. 2005, 103). Tarkoitukseni oli tehdä haastattelut toukokuussa 2010, ja sain tutkimusluvan Haukiputaan kunnalta toukokuun alussa, mutta haastateltavien mukaan saaminen olikin yllättävän hankalaa, joten suoritin haastattelut kesäkuun 2010 alussa. Muutaman viikon viivästyminen ei kuitenkaan vaikuttanut opinnäytetyön etenemiseen merkittävästi. Tarkoitukseni oli tehdä myös esihaastattelu mutta koska haastateltavia oli vain kaksi, otin molemmat mukaan lopulliseen aineistoon. Haastattelupaikaksi valitsin alun perin Kellon avoimen päiväkodin tilat, koska se on tuttu paikka sekä minulle että haastateltaville. Tarkoitukseni oli suorittaa haastattelut niin, että muita ihmisiä ei ole paikalla. Toisen haastattelun suoritin kuitenkin haastateltavan kotona lastenhoitojärjestelyjen vuoksi, joten myös lapset olivat haastattelun aikana paikalla. Varasin haastatteluihin aikaa puolitoista tuntia, mutta molempiin haastatteluihin kului aikaa noin 20 minuuttia.

3.5 Aineiston analyysi

Kun aineisto on tallennettu, se kirjoitetaan tekstiksi eli litteroidaan. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 138.) Litteroin aineiston lähes sanasta sanaan, lukuun ottamatta joitakin täytesanoja. Sen jälkeen luin aineistoa useaan kertaan läpi ja kuuntelin myös tallennetut haastattelut. Ensimmäinen lähestyminen aineistoon tapahtuu usein tematisoinnin kautta, ja aineistosta voidaan nostaa esiin tutkimusongelmaa valaisevia teemoja. Näin on mahdollista vertailla teemojen esiintymistä ja ilmenemistä aineistossa. (Eskola & Suoranta 1996, 135.) Teemoittelulla tarkoitetaan sitä, että analyysivaiheessa tarkastellaan sellaisia aineistosta nousevia piirteitä, jotka ovat yhteisiä haastateltaville. Ne saattavat pohjautua teemahaastattelun teemoihin. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 173.) Jaoin aineiston ensin haastattelun teemojen mukaan, eli kirjoitin jokaisen kysymyksen alle haastateltavien vastaukset kokonaisuudessaan. Sen jälkeen luin aineistoa edelleen, ja etsin yhteneviä asioita,

joita molemmat haastateltavat toivat esiin. Niistä sain eriteltyä kahdeksan teemaa, ja kunkin alle kirjoitin kaikki sellaiset kohdat haastatteluista, jotka liittyivät teemaan. Sen jälkeen kirjoitin vastaukset yhtenäiseksi tekstiksi esiin tulleiden kahdeksan teeman alle. Opinnäytetyön ohjauksen jälkeen vielä yhdistelin teemoja ja muokkasin otsikkoja. Liitteenä (liite 3) ovat esimerkkitaulukot siitä, miten ensin jaoin aineiston kahdeksaan osaan sekä kaaviot siitä, miten lopuksi yhdistelin teemoja.

3.6 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Käsitteitä reliabelius ja validius käytetään kvantitatiivisessa tutkimuksessa, ja kvalitatiivisessa tutkimuksessa ne ovat saaneet erilaisia tulkintoja. Vaikka näitä käsitteitä ei kvalitatiivisessa tutkimuksessa haluttaisi käyttää, tulee kaikissa tutkimuksissa silti pyrkiä arvioimaan tutkimuksen luotettavuutta. Tutkimuksen on pyrittävä siihen, että se paljastaa tutkittavien käsityksiä ja heidän maailmaansa niin hyvin kuin mahdollista, mutta on oltava tietoinen siitä, että tutkija vaikuttaa saatavaan tietoon ja kyse on tutkijan tulkinnoista. Analysoitaessa aineistoa kvalitatiivisesti, lähimmäksi perinteistä reliabeliuden käsitettä tullaan alueilla, jotka koskevat aineiston laatua. Tällöin reliabelius koskee tutkijan toimintaa, esimerkiksi sitä, onko kaikki käytettävissä oleva aineisto otettu huomioon tai onko kaikki aineisto litteroitu oikein, eikä niinkään haastateltavien vastauksia. Kyse on siitä, kuinka luotettavaa tutkijan analyysi materiaalista on. (Hirsjärvi ym.2000, 214.; Hirsjärvi & Hurme 2008, 189.) Ennen haastatteluita testasin, että nauhurit toimivat oikein. Kuuntelin haastattelut heti ne tehtyäni varmistaakseni, ettei mikään mennyt pieleen ja että saatoin tarvittaessa tehdä haastattelut uudestaan. Litteroin haastattelut sanasta sanaan lukuun ottamatta joitakin täytesanoja ja sen jälkeen vielä kuuntelin ja luin haastattelut yhtä aikaa varmistaakseni, että olin litteroinut oikein. Analyysia tehdessäni palasin usein lukemaan haastatteluita tarkistaakseni, että analysoin aineistoa mahdollisimman todenmukaisesti ja tuon haastateltavien käsitykset esiin. Luotettavuutta voidaan parantaa esimerkiksi kuvaamalla tarkasti tutkimuksen kaikkia vaiheita ja sitä, mitä tutkimuksessa on tehty ja miten saatuihin tuloksiin on päädytty. Aineiston tuottamisen olosuhteet on kerrottava selvästi ja totuudenmukaisesti, kuten esimerkiksi olosuhteet ja paikat, joissa haastattelujen aineistot on kerätty, haastatteluihin käytetty aika, mahdolliset häiriöt, virhetulkinnat

haastattelussa sekä tutkijan itsearviointi tilanteesta. Aineiston analyysissä tehtyjen luokittelujen syntymisen alkujuuret ja luokittelujen perusteet on kerrottava. On myös kerrottava, millä perusteella tuloksia on tulkittu. (Hirsjärvi ym.2000, 214–215.) Olen pyrkinyt kertomaan selkeästi ja todenmukaisesti aineiston tuottamisen ja analyysin vaiheet. Tutkimuksen luotettavuutta ja pätevyyttä voidaan parantaa myös kriittisellä ja arvioivalla työasenteella. Laadullisessa tutkimuksessa arviointi on kokonaisvaltaista kriittistä tarkastelua ja arviointiin liittyy reflektion käsite. Reflektiolla tarkoitetaan oman toiminnan kriittistä analysoimista ja sitä tulisi tehdä koko ajan, ei vain koko projektin päätteeksi. On tarkasteltava, mitä on tullut tehtyä ja mitä puolestaan tekemättä jätettyä, ja miksi näin. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, hakupäivä 11.2.2010.) Reflektoiminen tässä opinnäytetyössä näkyy siten, että olen pyrkinyt perustelemaan eri vaiheissa tekemäni valinnat mahdollisimman hyvin.

Tutkimuksen luotettavuutta voidaan arvioida myös esimerkiksi uskottavuuden ja varmuuden termeillä. Uskottavuus tarkoittaa sitä, että tutkijan on tarkistettava, vastaavatko hänen käsitteellistyksensä ja tulkintansa tutkittavien käsityksiä. Varmuutta voidaan lisätä tutkimukseen ottamalla huomioon tutkijan ennako-oletukset. (Eskola & Suoranta 2008, 211–212.) Uskottavuutta tässä opinnäytetyössä lisää esimerkiksi se, että haastatteluita tehdessäni tarkensin kysymyksiä, jos olin epävarma, mitä vastaaja tarkoitti. Lisäksi palasin analyysia tehdessäni aina alkuperäisiin haastatteluihin varmistaakseni todenmukaisen tulkinnan. Varmuuden lisäämiseksi oli otettava huomioon se, että olen itse ollut harjoittelussa Kellon avoimessa päiväkodissa, ja sen vuoksi minulla voi olla ennako-oletuksia tutkimukseen liittyen.

Kaikkiin tutkimuksiin liittyy eettisiä ratkaisuja. Ihmisiin kohdistuvissa tutkimuksissa tärkeimpiä eettisiä periaatteita ovat informointiin perustuva suostumus, luottamuksellisuus, seuraukset ja yksityisyys. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 19.) Tutkimuksessa on noudatettava ihmisarvon kunnioittamisen periaatetta, jonka mukaan on väärin aiheuttaa vahinkoa tai loukata tutkittavaa riippumatta tutkimuksen tarkoituksista (Eskola & Suoranta 1996, 57). Tutkijan on pohdittava, mitä hyötyä tai haittaa tutkittaville on tutkimuksesta ja miten heidän yksityisyytensä ja tutkimuksen luottamuksellisuus turvataan. Jokaiselle tutkittavalle

on annettava riittävä informaatio tutkimuksen luonteesta ja tavoitteesta sekä korostettava vastaamisen vapaaehtoisuutta. Tutkimustietojen käsittelyssä ja julkistamisessa tulee pitää huolta luottamuksellisuuden säilyttämisestä ja anonymiteettisuojusta. On siis huolehdittava siitä, ettei tutkittavien henkilöllisyys paljastu. Mitä arkaluontoisemmasta aiheesta on kysymys, sitä tiukemmin on suojattava anonymiteettiä. Periaatteena on oltava se, että henkilöllisyyden paljastuminen tehdään mahdollisimman vaikeaksi. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, hakupäivä 11.2.2010.)

Toimitin Kellon avoimen päiväkodin työntekijöiden välityksellä mahdollisille haastateltaville saatekirjeen (liite), jossa kerroin opinnäytetyöni tavoitteesta ja tarkoituksesta, ja korostin myös tutkimukseen osallistumisen olevan vapaaehtoista. Tällöin he saattoivat itse päättää, osallistuvatko tutkimukseen, ja ottaa minuun yhteyttä. Haastateltavien valinnassa tein yhteistyötä avoimen päiväkodin työntekijöiden kanssa, mitä olen haastateltavien valinta -kappaleessa perustellut, ja he myös tiesivät, kenelle saatekirje toimitetaan, mutta en paljasta sitä missään vaiheessa, ketkä haastatteluun loppujen lopuksi osallistuivat. Tutkimusraportissa en ole kuitenkaan maininnut missään vaiheessa tutkittavien henkilöllisyyttä ja olen huolehtinut, ettei aineistoon pääse kukaan ulkopuolinen minun lisäksi käsiksi. Tuhoan aineiston heti opinnäytetyöni valmistuttua. Haastatteluja tehdessä kertasin vielä haastateltaville, mikä tutkimuksen tarkoitus on, ja korostin luottamuksellisuutta. Pyrin siihen, etten haastattelujen aikana johdattele haastateltavia mitenkään, vaan annoin heidän oman äänensä tulla kuuluviin.

Tutkimuksen eettisyyteen liittyy myös epärehellisyuden välttäminen kaikissa vaiheissa. Toisten tekstiä ei saa plagioida. (Hirsjärvi ym. 2000, 27.) Olen tutkimuksessani osoittanut kaiken lainatun tekstin asianmukaisilla lähdemerkinnöillä. Raportointi ei saa olla harhaanjohtavaa tai puutteellista, ja käytetyt menetelmät on selostettava huolellisesti (Hirsjärvi ym. 2000, 28). Olen pyrkinyt mahdollisimman selkeästi ja todenmukaisesti selostamaan tutkimukseni eri vaiheet. Rehellisyteen pyrin myös aineiston analyysivaiheessa siten, että esittelen tulokset niin kuin haastateltavat ovat kertoneet, enkä kaunistele tai muuttele haastateltavien sanomisia.

4 TUTKIMUSTULOKSET

Olen jakanut tutkimustulokset ylä- ja alakäsitteisiin sen mukaan, millaisia merkityksiä aineistosta nousi esiin. Yläkäsitteitä ovat **lapsen kasvuun ja kehitykseen liittyvät merkitykset** ja **vanhempana olemiseen liittyvät merkitykset**. Yläkäsitteen lapsen kasvuun ja kehitykseen liittyvät merkitykset alakäsitteitä ovat **lasten sosiaaliset taidot** ja **ohjatus toiminnan merkitys lapsen kasvulle ja kehitykselle**. Yläkäsitteen vanhempien omat tarpeet ja niihin liittyvät merkitykset alakäsitteitä ovat **vertaistuki** sekä **kasvatuksellinen tuki ammattilaisilta**.

4.1 Lapsen kasvuun ja kehitykseen liittyvät merkitykset

Tämän kappaleen tutkimustulokset olen jakanut merkityksiin, jotka liittyvät lasten sosiaalisiin taitoihin sekä ohjattuun toimintaan.

4.1.1 Lasten sosiaaliset taidot

Aineistosta nousivat erityisesti esiin lasten sosiaaliset kontaktit merkityksellisenä asiana. Kotihoidossa oleville lapsille sitä pidettiin jopa tärkeimpänä asiana, josta lapsi hyötyy perheryhmässä. Haastatteluissa oltiin sitä mieltä, että varsinkin lapsen, jolla ei ole sisaruksia tai joka on sisaruksista vanhin, on vaikea oppia leikkimään muiden lasten kanssa. Tämän vuoksi on tärkeää, että tarjotaan mahdollisuus leikkiä muiden lasten kanssa, ja leikkimään pääseminen mainittiinkin yhtenä syynä perheryhmässä käymiselle. Siten lapsi kasvaa sosiaalisemmaksi ja tottuu olemaan ja toimimaan muiden lasten kanssa. Aineiston mukaan lapsi voi perheryhmässä valmistautua mahdollista tulevaa päivähoitoon menoa varten ja totutella olemaan ryhmässä. Aineistosta nousee esiin myös havainto oman lapsen sosiaalisten taitojen kehittymisestä perheryhmässä käymisen johdosta, mikä näkyy siten, että lapsi odottaa jo perheryhmään pääsyä ja siellä tiettyjen kavereiden näkemistä. Aineiston mukaan sosiaalisten taitojen katsotaankin olevan merkityksellisin asia, joita lapsi oppii perheryhmässä: lapset oppivat toimimaan muiden lasten kanssa, ja siten ottamaan huomioon muita ja jakamaan asioita. Perheryhmässä mahdollistuu myös mallioppiminen.

”ne on mun mielestä sitä just sosiaalisia taitoja ja semmosta mitä siellä opitaan...”

”.. no varmaan ainaki se, että ku siellä on vähä isompia lapsia että ehkä näkee mallia isommista lapsista, miten ne toimii.. ehkä varsinki niinku oman esikoisen kohalta ettäkö ei oo muuten mallia kotona niin ehkä voi sillain jotaki mallia nähä isommilta..”

4.1.2 Ohjatun toiminnan merkitys lapsen kasvulle ja kehitykselle

Aineistossa korostuu selkeästi, että vanhemmat kokevat ohjatun toiminnan yleisesti ottaen olevan merkityksellistä lapsen erilaisten taitojen kehittymiselle. Kaiken mahdollisen toiminnan, johon lapsi osallistuu perheryhmässä, katsottiin olevan positiivista. Aineiston mukaan erilaisten pelien pelaaminen muiden lasten sekä ohjaajien kanssa on edistänyt lasten oppimista.

”viimeksi opeteltiin tätä häviämisen jaloa taitoa että ku se on tietenki mun kans ku pelaa niin se aina voittaa ja aina pääsee niinku että vähä oiotaan sääntöjä ja..että siinä se oppii selkeästi sitä että ei aina voi niinku..aina ei voi voittaa ja ei voi mennä niinku sen mukaan miten ite..”

Aineiston mukaan perheryhmä ei kuitenkaan edistä esimerkiksi lapsen ryhmässä toimimista, koska lapset leikkivät ja toimivat lähinnä vain omien vanhempien kanssa eikä sellaista ohjattua ryhmätoimintaa ei ole, jossa lapsia ohjattaisiin leikkimään keskenään. Ohjattujen toimintatuokioiden, joita perheryhmässä järjestetään, merkityksellisyydestä nousee aineistossa eroavia mielipiteitä. Toisaalta aineistossa ollaan sitä mieltä, että esimerkiksi askartelutuokiolla lapsi voisi ehkä jotain oppia, mutta koska sitä on niin vähän ja se on voimakkaasti ohjattua, niin askartelu- tai muillakaan tuokioilla ei katsota olevan merkitystä lapsen oppimiselle. Toisaalta taas perheryhmässä järjestettyjen maalaus-, askartelu- ja

musiikkituokioiden katsotaan edistävän lasten oppimista, koska aineiston mukaan lapsi oppii tekemällä.

”..että en kyllä näkis että siellä varsinaisesti mihinkään varsinaisiin taitoihin että se semmosta edistäs..”

”ehkä siinä maalaus-askartelu-musiikki, niissä hetkissä ni kyllähän niissä tietenki oppii, tekemällä oppii...oppii tyyliin käyttään, pittään pensseliä käessä ja liimatikulla liimaamaan ja.. liimaamaan semmosta..”

Perheryhmän ohjatut toimintatuokiot tuntuvat kuitenkin olevan tärkeitä, ja aineistosta ilmenee, että niitä toivottaisiin olevan enemmän, koska lapset eivät vapaan leikin aikana osaa alkaa leikkiä keskenään. Ohjattujen toimintatuokioiden avulla lapsi voidaan jopa houkutella lähtemään perheryhmään, ja varsinkin askartelutuokio on mieleinen, jotta lapsilla on mahdollisuus jossakin askarrella. Myös musiikkituokion koettiin olevan mieleinen ja lapsen haluttaisiin osallistuvan siihen, mutta tuokion ajankohdan perheryhmässä koettiin olevan sellainen, ettei se sovi perheen rytmiin ja siten siihen ei useinkaan ehditä mukaan.

”Se askartelu on tosi mieleistä ku ei ite aina jaksa kotona laittaa kaikkia niin on sitte ainaki jossaki mahollisuus..”

Aineiston mukaan myös perheryhmässä olevat uudet, erilaiset virikkeet tuntuivat olevan merkityksellisiä asioita.

”musta tuntuu että ne tykkää siitä että, varsinki isompi, että siellä on aina vähän niinkö uuet lelut verrattuna kotiin että pääsee muilla leluilla leikkimään ja touhuaan ja.. se on jotaki erilaista mihin on tottunu..”

4.2 Vanhempana olemiseen liittyvät merkitykset

Tämän kappaleen tulokset olen jakanut merkityksiin, jotka liittyvät vertaistukeen sekä kasvatukselliseen tukeen ammattilaisilta.

4.2.1 Vertaistuki

Aineiston mukaan vanhemmat kokevat hyvin eri tavalla sen, millaista merkitystä perheryhmän mahdollistamalla vertaistuella on vanhempana olemiselle ja arjessa jaksamiselle. Toisaalta perheryhmän oli koettu olleen erityisen merkittävä silloin, kun perheen ensimmäinen lapsi oli syntynyt ja kun vanhemmat eivät juuri tunteneet muita vanhempia paikkakunnalla. Tällöin merkittävin syy perheryhmässä käymiseen on se, että vanhempi itse pääsee pois kotoa ja saa seuraa muista vanhemmista. Perheryhmässä käymisen oli koettu tuoneen vanhemmalle energiaa ja pakottaneen lähtemään liikkeelle myös toisen lapsen synnyttyä, jolloin arki oli koettu raskaaksi, ja vanhempi oli väsynyt kahden pienen lapsen kanssa. Myös talvisin perheryhmän merkitys korostuu, kun päivät ovat pitkiä olla lasten kanssa yksin kotona, jolloin perheryhmässä käyminen auttaa jaksamaan ja olemaan paremmalla tuulella. Aineistossa tuli esiin myös neuvolan järjestämä äiti-lapsi -ryhmä, jossa vastaajat olivat käyneet ja jonka koettiin vaikuttavan siihen, kuinka merkittävää perheryhmän vertaistuki on. Perheryhmässä vanhemmat kokivat saavansa itselleen hengähdysaikaa, kun ohjaajat pelaavat ja leikkivät lasten kanssa. Sen koetaan olevan hyvä asia, että mahdollisuus toisten vanhempien tapaamiseen tarjotaan, koska samassa tilanteessa olevien vanhempien kanssa voi jakaa arjen asioita. Perheryhmä ei myöskään ole vain se hetki, mikä on kaksi kertaa viikossa, vaan että sitä kautta saadaan aloitettua muitakin juttuja, ja sovitaan esimerkiksi tapaamisia muiden vanhempien kanssa. Perheryhmä tuo myös säännöllisyyttä perheen viikkorytmiin, ja on perheen yhteinen harrastus.

”vaikka välillä tuntuu ettäkö ei mistään muusta puhuta ku lapsista ja näistä samoista asioista mutta on tosi tervetullutta kuulla että muilla on samanlaisia ongelmia toisaalta ja niinku ilon aiheita toisaalta että..”

”se on tosi tärkeää semmonen että.. kuulee ja saa purettua sitä omaa arkia semmosten kans jotka jaksaa kuunnella ja joita kiinnostaa koska ei tietenkään semmosta kiinnosta semmonen eikä pysty kommentoimaan kuka ei oo vastaavassa tilanteessa.”

Toisaalta taas aineistossa korostuu se, että vanhemman omat tarpeet eivät ole missään nimessä pääasiassa perheryhmässä käymisessä. Sen koetaan kuitenkin olevan mukava asia, että tarjotaan mahdollisuus tavata muita vanhempia ja että on juttuseuraa.

”No en korostais sitä merkitystä ollenkaan.. siis onhan se ihan kiva tavata siellä muita äitejä jotka on samassa elämäntilanteessa ja on sillain yhteistä juteltavaa mutta kyllä mun mielestä se suurin merkitys on ehottomasti sillä että lapset on siellä ja lapsia mää sinne pääasiassa vien...”

4.2.2 Kasvatuksellinen tuki ammattilaisilta

Aineiston mukaan mielipiteet eroavat sen suhteen, miten vanhemmat kokevat saaneensa kasvatuksellista tukea ammattilaisilta perheryhmässä. Toisaalta ammattilaisilta olisi odotettu enemmän kasvatuksellista tukea ja sitä, että vanhempien kanssa olisi keskusteltu enemmän kasvatusasioista. Ohjaajien koetaan osallistuvan keskusteluihin tietyistä aiheista, kuten lapsen uhmaikästä, mutta heiltä päin tulevan kasvatuksellisen tuen koetaan olevan vähäistä. Perheryhmässä ei koeta olevan samanlaista keskustelutilaisuutta, kuten varhaiskasvatusryhmissä, vaikka vanhemmat kokevat tarvitsevansa kasvatuksellista tukea jo ennen lapsen kolmatta ikävuotta, jolloin lapsi pääsee varhaiskasvatusryhmään. Aineiston mukaan on vaikea kysyä neuvoa ohjaajilta ja ottaa asioita esille, kun ympärillä on paljon ihmisiä. Sen koetaan myös nostavan kynnystä ottaa asioita esille, että ohjaajat ovat tuttuja

jo entuudestaan, ja sen vuoksi heitä pidetään enemmän vertaisina vanhempina kuin kasvatusalan ammattilaisina.

Toisaalta taas ohjaajia perheryhmässä pidetään alan ammattilaisina ja heidän kanssaan voidaan keskustella lapsiin liittyvistä asioista ja siten käyttää heidän ammattitaitoaan hyödykseen. Ohjaajien paikallaolon koetaan tuovan perheryhmään myös turvallisuuden tunnetta ja heidän olemassa olonsa katsotaan olevan tärkeää toiminnan suunnittelun ja ohjaamisen kannalta.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimuksessani nousi esiin, että vanhempien mielestä Kellon avoimen päiväkodin perheryhmällä on merkitystä lapsen kasvulle ja kehitykselle, sillä siellä lapsi voi oppia sosiaalisia taitoja. Varttuan mukaan avointen varhaiskasvatuspalveluiden yleisenä tavoitteena onkin tarjota kotihoidossa oleville tai vähän päivähoitoa tarvitseville lapsille sosiaalisia kontakteja ja monipuolista toimintaa yhdessä muiden lasten kanssa, ja leikin osuus on tärkeä toiminnassa. (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, hakupäivä 16.3.2010.) Myös kasvatustieteen ammattilaisen näkökulmasta katsottuna on merkittävää, että ihminen saa sosiaalisia kontakteja ja oppii sosiaalisia taitoja. Ystävien ja tovereiden muodostamassa sosiaalisessa verkostossa ihminen voi tehdä sosiaalisia vertailuja, kokea ryhmään kuulumista sekä toisten ymmärtämystä ja hyväksyntää. Myös lapselle ystävät ovat tärkeitä lähihenkilöitä, koska he palautteellaan rakentavat yksilön käsitystä itsestään, mikä puolestaan vaikuttaa siihen, miten lapsi suhtautuu muihin ihmisiin. Lapsuuden ihmissuhteisiin perustuu se, miten lapsi aikuisena pystyy lähestymään muita ihmisiä ja kokemaan tyydyttäviä sosiaalisia suhteita. Lasten keskinäinen vuorovaikutus on edellytys sille, että lapsi oppii ystäväystymään ja ylläpitämään ystävyyttä. Lapsen täytyy tietää, kuinka pääsee ryhmän toimintaan mukaan, kuinka hyväksytään ja tuetaan tovereita ja miten käsitellään konflikteja. Näitä taitoja lapsi oppii vain vuorovaikutuksessa toisten lasten kanssa. (Aho & Laine 1997, 163, 177, 179.)

Merkitykset, jotka liittyivät lasten sosiaalisiin taitoihin, olivat aineistossa ainoa asia, josta tutkittavat olivat täysin samaa mieltä. Lasten sosiaalisten taitojen kehittymisen merkityksellisyys korostui selkeästi, vaikka tutkittavien lapset ovat vielä suhteellisen pieniä. Molemmat tutkittavat ovat jo noin kahden vuoden ajan käyneet perheryhmässä yhdessä lastensa kanssa, joten vanhemmat ovat halunneet tuoda lapsensa jo varhaisessa vaiheessa toisten lasten joukkoon. Tästä voin päätellä, että vanhemmat eivät katso lasten sosiaalisten taitojen kehittyvän riittävästi kotikasvatuksessa. Vanhemmille voi luoda paineita esimerkiksi se, että nykyään julkisuudessa puhutaan paljon siitä, miten jo pienet lapset voivat kiusata toisiaan ja miten paljon koulukiusaamista on. Ajattelen, että vanhemmat haluavat, että heidän lapsensa tietävät tulevaisuudessa, miten erilaisissa ryhmissä toimitaan,

jotta lapset saavat ystäviä eivätkä jäisi esimerkiksi leikkien ulkopuolelle. Kun perheessä tai lähiympäristössä ei ole muita lapsia joiden kanssa lapset voivat leikkiä ja harjoitella sosiaalisia taitoja, on perheryhmä paikka, jossa ne tarpeet ja kehityksen osa-alueet, joihin vanhemmat eivät itse koe voivansa vastata, voidaan ainakin jossain määrin korvata.

Tutkimukseni mukaan perheryhmä on merkittävä paikka myös siksi, että siellä lapsi saa mahdollisuuden osallistua ohjattuun toimintaan. Varttuan mukaan avointen varhaiskasvatuspalveluiden tavoitteena on myös tarjota lapsille ja heidän vanhemmilleen monipuolista toimintaa ja toiminnan sisällöissä voidaan painottaa esimerkiksi musiikkia, kädentaitoja ja liikuntaa (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, hakupäivä 16.3.2010). Myös Alila & Portellin (2008, 15.) mukaan avoin päiväkotitoiminta on muun muassa lapsille ja heidän vanhemmilleen järjestettyä viriketoimintaa.

Tässä tutkimuksessa ohjattu toiminta nousee merkittävänä asiana esiin, vaikka sen ei välttämättä koeta juurikaan edistävän lapsen oppimista. Tämä voi johtua siitä, että nykyään lapsia viedään jo pienestä pitäen erilaisiin harrastuksiin, ja virikkeitä on tarjolla paljon. Tästä voin tehdä sen johtopäätöksen, että kotona lapsiaan hoitavat vanhemmat voivat kokea, että kotona oleminen ja siellä olevat virikkeet eivät riitä lapsille, vaan heille on tarjottava myös jotain muuta. Aineistosta voin päätellä myös sen, että perheryhmässä lasten oppimista voitaisiin edistää entistä enemmän kehittämällä toimintaa siten, että esimerkiksi askartelutuokioilla lapsille annettaisiin enemmän aikaa ja mahdollisuuksia luovempaan toimintaan.

Kasvatusalan ammattilaisen näkökulmasta katsottuna ohjatun toiminnan lisäksi myös vapaa leikki on merkityksellistä lapsen kasvulle ja kehitykselle. Leikki on pienelle lapselle luonnollisin ja tärkein tapa oppia asioita ja tutustua minään sekä ympäröivään maailmaan, mikä on lapselle suuri haaste. Leikki tyydyttää lapsen fyysisiä ja psyykkisiä tarpeita, ja kaikki lapsen perustarpeet voivat leikissä toteutua. Leikkiessään lapsi on yhteydessä muihin lapsiin, saa mielekästä toimintaa, toteuttaa itseään ja tuntee tulevansa hyväksytyksi. (Jarasto & Sinervo 2000, 206.) Avoimissa varhaiskasvatuspalveluissa toiminnan fokus ja tavoitteet ovat varhaiskasvatuksessa. Yhteiskunnan järjestämä ja valvoma varhaiskasvatus on

suunnitelmallista ja tavoitteellista vuorovaikutusta ja yhteistoimintaa, jossa lapsen omaehtoinen leikki on keskeisessä asemassa. (Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista 2002, 9.) Voin tehdä tuloksista sen johtopäätöksen, että vapaalle leikille annetaan perheryhmässä riittävästi aikaa. Ohjatun toiminnan merkitys nousee kuitenkin esiin myös tässä, sillä se, mitä vanhemmat kaipaavat on, että lapsia ohjataan ja tuetaan enemmän lasten keskinäiseen leikkiin ja vuorovaikutukseen, etteivät lapset leikkisi pelkästään omien vanhempien tai ohjaajien kanssa.

Sosiaali- ja terveysministeriön sekä SOCCAn tehdyssä selvityksessä vastaajien ilmoittamista tärkeimmistä perusteluista avointen varhaiskasvatuspalveluiden toiminnan tarpeellisuudelle yksi oli vanhempien mahdollisuus aikuiskontakteihin (Alila & Portell 2008, 41). Koska perherakenteet ovat pirstoutuneet ja muuttuneet, ovat ihmisten sosiaaliset verkostot usein olemattomat eikä vanhemmilla ole aina suvun ja yhteisön antamaa tukea kasvatustyölleen (Helminen 2002, 66). Myös muuttoliike voi lisätä vanhempien yksinäisyyttä ja kaventaa sosiaalisia verkostoja, ja tällöin tarvitaan erilaista vanhempien välistä yhteydenpitoa, mitä kunnat voivat edistää esimerkiksi avoimilla varhaiskasvatuspalveluilla (Aula, M., hakupäivä 16.3.2010.) Varttuan mukaan avointen varhaiskasvatuspalvelujen yleisenä tavoitteena on tarjota kotihoidossa olevien lasten lisäksi heidän vanhemmilleen sosiaalisia kontakteja (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, hakupäivä 16.3.2010). Vertaistuella tarkoitetaan sitä sosiaalista tukea, jota voi antaa toinen samanlaisessa elämäntilanteessa oleva henkilö. Kun vanhemmat tapaavat muita vanhempia ja huomaavat lapsiperheiden ongelmien olevan tavallisia, he voivat ongelmistaan huolimatta kokea olevansa hyvät vanhemmat. (Burmoi ym. 2008, 92–93.)

Tutkimuksessani tulee esiin se, että vanhempien vertaisryhmät ovat tarpeellisia vanhemmille. Tein kuitenkin sen johtopäätöksen, että jotkut vanhemmat kokevat tarvitsevansa vertaisryhmän tukea enemmän kuin toiset, mihin voi vaikuttaa monenlaiset asiat. Toiset vanhemmat voivat olla epävarmoja vanhemmuudessaan, varsinkin ensimmäisen lapsen synnyttyä, ja tarvitsevat vertaisryhmän vahvistusta. Tässä tutkimuksessa en tutkinut tarkemmin vastaajien sosiaalisia verkostoja, kuten perheestä tai

ystävistä muodostuvaa verkostoa, mutta ne varmasti vaikuttavat siihen, kuinka merkittävänä perheryhmän vertaisryhmä koetaan. Puolison tuki lasten hoidossa vaikuttaa varmasti vertaisryhmän merkityksellisyyteen; jos puoliso on esimerkiksi kaukana töissä, eikä ole jakamassa kotona vastuuta lasten hoidosta, täytyy tukea vanhemmuuteen hakea jostain muualta. Jos ei ole isovanhempia, sisaruksia tai muuta verkostoa ympärillä tukemassa vanhemmuudessa, on perheryhmän vertaistuella luultavasti suurempi merkitys. Jos esimerkiksi lapsen kehityksessä on jonkinlaisia ongelmia, tai vanhempi kokee lapsen hoidon muuten raskaana, tarvitsee vanhempi varmasti enemmän tukea vanhemmuuteen ja sitä tunnetta, ettei ole yksin ongelmien kanssa. Jotkut vanhemmat myös viihtyvät kotona keskenään lastensa kanssa paremmin, kun toiset taas kaipaavat enemmän toisten aikuisten seuraa.

Avoin varhaiskasvatustoiminta eri muotoineen yhdessä muun lasten ja perheiden palvelu- ja tukijärjestelmän kanssa toimivat kokonaisuutena lasten varhaiskasvatuksen lisäksi myös vanhemmuuden tukena (Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista 2002, 10). Perheiden elämäntilanteet ovat muuttuneet perherakenteiden muutosten sekä työelämän paineiden lisääntymisen myötä, jolloin vanhemmat tarvitsevat enemmän tukea vanhemmuuteen ja vanhempana jaksamiseen (Helminen 2002, 66). Päivähoidon työntekijät ovat näköalapaikalla, kun keskustellaan vanhemmuuden haasteista, sillä he tapaavat suuren osan nuorista perheistä ja voivat antaa tukea (Lammi-Taskula & Varsa 2001, 74). Päivähoidossa on kautta aikojen pyritty myös ennalta ehkäisemään ongelmia ja vastaamaan erilaisilla korjaavilla toimenpiteillä lapsen erityisen tuen tarpeeseen. Päivähoito on muotoutumassa alle kouluikäisten lasten keskeiseksi varhaisen puuttumisen toimintaympäristöksi. (Huhtanen 2004, 188–190.)

Tutkimukseni mukaan perheryhmä on merkittävä paikka vanhemmille sen vuoksi, että ohjaajilta saadaan kasvatuksellista tukea ja tukea vanhemmuuteen. Tässäkin tutkittavien mielipiteet eroavat kuitenkin toisistaan, mistä voin tehdä sen johtopäätöksen, että vanhempien tarvitseman kasvatuksellinen tuen määrä on hyvin yksilöllistä. Toisaalta tuen koetaan olevan riittävä, ja ohjaajien kanssa helppo jutella lapsiin liittyvistä asioista. Toisaalta kuitenkin ohjaajilta päin tulevaa kasvatuksellista tukea kaivattaisiin enemmän.

Voin tehdä johtopäätöksen, että perheryhmässä voitaisiin vanhemmuuden tukemista edistää järjestämällä aikaa ja tilaa vanhemman ja ammattilaisen välisille keskusteluille. Näin voitaisiin lisätä myös varhaisen puuttumisen mahdollisuutta. Vanhempi ei itse välttämättä kuitenkaan osaa tai halua ottaa ongelmaa esille, joten jää ammattilaisen vastuulle havainnoida, ketkä vanhemmat tukea tarvitsevat.

Tutkimuksestani tein myös sen johtopäätöksen, että ohjattu toiminta, jota perheryhmässä järjestetään, ei tutkimukseni mukaan ole merkityksellistä vain lapsen kasvulle ja kehitykselle, vaan se tukee myös vanhemmuutta. Kun ohjaajat esimerkiksi askartelevat tai pelaavat lasten kanssa, on vastuu lapsista hetken poissa vanhemmilta, ja vanhemmat saavat omaa aikaa. Ohjatun toiminnan avulla perheryhmän ohjaajat voivat opettaa lapsille myös sellaisia taitoja, jotka vanhemmat kokevat vaikeana, kuten esimerkiksi häviämisen taidon oppiminen, johon aineistossa viitattiin. Tällaiset asiat voivat olla myös syynä siihen, että ohjattua toimintaa toivotaan enemmän perheryhmään. Varhaiskasvatuksen ammattilaisten rooli perheryhmässä koetaan tärkeänä. Koska heidän läsnäolonsa tuo vanhemmille turvallisuuden tunnetta, voin päätellä, että heidän ammatillisuuteensa luotetaan.

6 POHDINTA

Tämä opinnäytetyö on kvalitatiivinen, ja sen tavoitteena oli selvittää, mitä merkitystä Kellon avoimen päiväkodin perheryhmällä on perheille vanhempien näkökulmasta. Tavoitteenani oli myös kehittää omaa asiakastyön osaamistani. Keräsin aineiston haastattelemalla vanhempia, jotka ovat asiakkaina Kellon avoimen päiväkodin perheryhmässä.

Opinnäytetyön tekeminen on ollut minulle haastavaa, sillä tein sen yksin ja olen myös työskennellyt koko opinnäytetyöprojektin ajan. Ajoittain olisi ollut mielekkäämpää, jos olisin voinut keskustella ja vaihtaa mielipiteitä parin kanssa. Toisaalta olen voinut tehdä opinnäytetyötäni omien voimavarojeni ja oman aikatauluni mukaan. Haastavan tästä projektista teki myös se, että haastateltavia oli vaikea saada mukaan, mikä myös viivästytti hieman aineiston keräämistä. Tavoitteenani oli saada 3–4 haastateltavaa mutta loppujen lopuksi sain tutkimukseen mukaan vain kaksi vanhempaa. Osallistuvuutta olisi mahdollisesti lisännyt se, että olisin itse mennyt perheryhmään paikalle, kertonut tutkimuksesta ja valinnut haastateltaviksi vanhemmat, jotka siitä kiinnostuvat. Tavoitteenani oli kuitenkin saada mukaan sellaisia vanhempia, jotka ovat jo pidemmän aikaa olleet perheryhmän asiakkaina, joten otin huomioon perheryhmän työntekijöiden mielipiteen ja lähetin saatekirjeet heidän välityksellään. En myöskään eettisten periaatteiden mukaisesti halunnut pakottaa vanhempia millään tavalla tutkimukseen mukaan, vaan halusin heidän itse kiinnostuvan siitä, ja osallistuvan vapaaehtoisesti haastatteluihin. Myös haastatteluajan ja -paikan valinta vaikutti varmasti osallistuvuuteen. Valitsin haastatteluajaksi iltapäivän, sillä minun oli ehdittävä Kellon avoimeen päiväkotiin ennen sen sulkemista. Jos olisin valinnut haastatteluajaksi illan ja -paikaksi esimerkiksi haastateltavien kodin, olisin voinut saada useamman haastateltavan. Suoritinkin toisen haastattelun haastateltavan kotona, mutta lasten paikalla olo vaikutti haastattelun kulkuun, sillä haastatteluun tuli katkoja.

Tiedonkeruumenetelmänä oli teemahaastattelu. Koska tämä on ensimmäinen kerta, kun teen laadullista tutkimusta, olivat haastattelutilanteet myös minulle uusia. Työskentely parin kanssa olisi ollut niissäkin tilanteissa helpompaa, sillä toinen olisi voinut kysellä vielä enemmän ja syvällisemmin teemoista, kun itse keskittyi paljon siihen, että jokainen teema tulee käytyä läpi. Teemahaastattelu oli kuitenkin esimerkiksi avointa haastattelua parempi vaihtoehto ensimmäistä tutkimusta tekeväälle, koska sen avulla haastateltavien oli varmasti helpompi vastata, ja aineiston saaminen siten varmempaa. Haastattelut onnistuivat hyvin, ja saamani aineisto oli epäilyistäni huolimatta kattava, enkä usko, että esimerkiksi uusimalla haastattelut, olisin saanut merkittäviä uusia tuloksia.

Tämän opinnäytetyön tuloksissa käsitellään lapsen kasvuun ja kehityksen liittyviä merkityksiä sekä vanhempana olemiseen liittyviä merkityksiä. Haasteellisen aineistosta teki se, että haastateltavien mielipiteet olivat niin ristiriitaiset, mutta se myös teki aineistosta kattavamman. Oppimistavoitteenani oli kehittää asiakastyön osaamistani, minkä koen todella kehittyneen tämän projektin aikana. Se, että vanhempien mielipiteet erosivat toisistaan, kertoo siitä, että vaikka lapsiperheet elävät periaatteessa samanlaista elämänvaihetta, on heillä silti erilaiset ja yksilölliset tarpeet ja odotukset. Tämä haastaa sekä varhaiskasvatuspalvelut että alan ammattilaiset ottamaan jokainen perhe yksilönä huomioon ja suunnittelemaan toiminta vastaamaan entistä enemmän jokaisen perheen tarpeita. Nämä vaatimukset koskevat myös minua tulevassa sosionomin ammatissani. Nykyisin varhaiskasvatuspalveluilta vaaditaan joustavuutta ja mukautuvuutta, ja palveluiden tulee mukautua perheiden mukaan eikä päinvastoin. Myös vanhempien omien lasten asiantuntijuus nousi selkeästi esiin: heillä on selkeä mielipide siitä, millaisiin asioihin haluavat lastensa osallistuvan, mistä heidän lapsensa pitävät, miten he toimivat ja kuinka he oppivat ja kehittyvät. Vaikka perheryhmän asiakkuus on perheille vapaaehtoista ja voi vaikuttaa vain hauskalta ajanvietteeltä, on perheillä silti myös tarpeita ja odotuksia perheryhmää kohtaan. Etenkin avoimissa varhaiskasvatuspalveluissa ammattilaisilta vaaditaan tietoa ja taitoa, sillä asiakkaana on jatkuvasti koko perhe, eikä vain lapsi, kuten tavallisessa päiväkotiryhmässä. Heidän tulee olla asiantuntijoita lasten kasvuun ja kehitykseen liittyen mutta myös lasten tarpeiden lisäksi vanhempien tarpeisiin tulisi osata vastata.

Tutkimuksen tulokset ovat hyvin tämän ajan mukaisia. Ihmisten sosiaaliset suhteet ovat olleet paljon esillä, sillä normaalin kasvokkain tapahtuvan kanssakäymisen rinnalle on tullut erilaisia vaihtoehtoja, kuten esimerkiksi virtuaaliyhteisöt. Tämän tutkimuksen mukaan vanhemmat haluavatkin tuoda lapsensa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa toisten lasten pariin, jotta sosiaaliset taidot kehittyvät ja lapset osaavat toimia tulevaisuudessa erilaisissa ihmisryhmissä. Myös vanhemmuudesta ja vanhempana jaksamisesta puhutaan julkisuudessa paljon ja ollaan huolissaan. Tämä tutkimus vahvistaa sen, että erilaisia vertaisryhmiä ja kasvatusalan ammattilaisia tarvitaan vanhemmuuden tueksi. Vaikka perheessä ei olisi mitään suurta ongelmaa, voivat kotiäidit ja -isät silti tuntea olonsa yksinäiseksi ja avuttomaksi. Apua voi olla vaikea lähteä hakemaan esimerkiksi neuvolasta, mutta avoin päiväkotitoimi voi olla vanhemmille se matalan kynnyksen paikka, johon on helppo jokaisen tulla, ja jossa pienempiinkin mieltä askarruttaviin asioihin voi saada ammattilaisen apua ja tukea.

Tämä opinnäytetyö on ensimmäinen laadullinen tutkimus, jonka olen tehnyt, mikä varmasti vaikuttaa lopputulokseen. Projektin aikana, varsinkin tutkimussuunnitelmaa tehdessä, oli paljon haasteellisia asioita, ja ajoittain ne tuntuivat jopa ylivoimaisilta. Avoimesta varhaiskasvatuksesta ei löytynyt paljon tutkittua tietoa ja kirjallisuutta, minkä vuoksi siihen liittyen viitekehys pohjautuu enimmäkseen yhteen lähteeseen. Olen kuitenkin saanut ohjaavilta opettajilta paljon apua projektin eteenpäin viemiseen, ja olen oppinut myös tieteellisen tutkimuksen tekemisestä paljon. Olen tutkijana pyrkinyt toimimaan eettisten periaatteiden mukaisesti ja tekemään mahdollisimman luotettavan tutkimuksen. Vaikka olen suorittanut syventävän harjoittelun Kellon avoimessa päiväkodissa, en koe sen vaikuttaneen haastatteluihin tai aineiston analyysiin juurikaan. Tulkinnat ovat kuitenkin aina tutkijan henkilökohtaisia tulkintoja, joten myös tämän opinnäytetyön tulkinnat ovat minun lähtökohdistani tehtyjä. Joku toinen tutkija olisi voinut tulkita asioita eri tavalla.

Haasteista huolimatta koen onnistuneeni hyvin ja saaneeni vastauksia tutkimustehtävään. Tämä opinnäytetyöprosessi on kehittänyt omaa ammatillisuuttani, sillä tiedän, millaisia asioita minulta vaaditaan tulevassa ammatissani. Toivon, että myös muut, etenkin

varhaiskasvatukseen suuntautuneet, opiskelijat hyötyvät samalla tavalla luettuaan tämän opinnäytetyön. Toivon, että tätä opinnäytetyötä voidaan hyödyntää myös Kellon avoimessa päiväkodissa ja työntekijät saavat uusia näkökulmia työhönsä. Koen onnistuneeni myös ajallisesti, sillä aloitin opinnäytetyösuunnitelman kirjoittamisen marraskuussa 2009, joten olen edennyt mielestäni kohtuullisessa ajassa.

Tässä opinnäytetyössä aihetta on tutkittu vanhempien näkökulmasta. Esiin nousi kuitenkin myös työntekijöiden merkittävä asema varhaiskasvatuspalveluissa, joten jatkotutkimuksena voitaisiin tehdä esimerkiksi tutkimus siitä, millaisena avoimien varhaiskasvatuspalveluiden työntekijät näkevät perheiden tukemisen, tai tutkimus tavallisen päiväkodin ja avoimen päiväkodin työntekijöiden työn vaatimusten eroista.

LÄHTEET

Aho, S. & Laine, K. 1997. Minä ja muut: kasvaminen sosiaaliseen vuorovaikutukseen. Helsinki: Otava.

Alila, K. & Kronqvist, E. 2008. Varhaiskasvatus vuoteen 2020. Varhaiskasvatuksen neuvottelukunnan loppuraportti. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2007: 72. Helsinki: Yliopistopaino.

Alila, K. & Portell, T. 2008. Leikkitoiminnasta avoimeen varhaiskasvatukseen. Avointen varhaiskasvatuspalvelujen nykytila ja kehittämistarpeet 2007. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2008:14. Helsinki.

Aula, M-K. 1996. Miten eduskunta voi edistää päivähoiton ja esiopetuksen laatua? Teoksessa Ja mitä laatua saisi olla? Puheenvuoroja suomalaisen päivähoiton 3–6 -vuotiaiden lasten esiopetuksen laadusta. Lastentarhanopettajaliitto. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy.

Aula, M. 2007. Puhe Pohjois-Suomen lastensuojelupäivillä Rovaniemellä. Hakupäivä 16.3.2010, <http://www.lapsiasia.fi/nyt/puheenvuorot/puheet/puhe/view/1396905>.

Burmoi, H., Kovalainen, M. & Sommarberg, A. 2008. Uusperheiden sosiaalinen tukeminen äitiys- ja lastenneuvolassa. Teoksessa Noppari, E. (toim.) Monialaiset verkostot perheitä tukemassa. Diakonia-Ammattikorkeakoulun julkaisuja. B Raportteja 38. Tampere: Juvenes Print Oy.

Eskola, J. & Suoranta, J. 1996. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Rovaniemi: Lapin yliopistopaino.

Eskola, J. & Suoranta, J. 2008. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Helminen, J. 2006. Onnen kehto vai kurjuuden alho? Suomalaisen lapsiperheen arjen kurjistumisesta. Teoksessa Helminen, J.(toim.) Elämä koettelee, tuki kannattelee. Sosiaali- ja terveysalan työ monimuotoisissa perhesuhteissa. Juva: Ws Bookwell Oy.

Helminen, M-L. 2002. Menetelmiä vanhemmuuden tueksi. Vanhemmuuden roolikartta – tuki ja työväline vanhemmuuden arviointiin. Teoksessa Johansson, J. (toim.) Haasteena vanhemmuus. Suomen kasvatus- ja perheneuvontaliitto ry. Helsinki: Hakapaino Oy.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2000. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2008. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2000. Tutki ja kirjoita. Vantaa: Tummavuoren Kirjapaino Oy.

Huhtanen, K. 2004. Varhainen puuttuminen – ennalta ehkäisevää ja korjaavaa toimintaa yhteiskunnan eri tasoilla. teoksessa Keskinen, S. & Virjonen, H. (toim.) Vanhemmuuden ja lapsen kasvun tukeminen päivähoidossa. Tampere: Tammer-Paino Oy.

Jarasto, P. & Sinervo, N. 2000. Elämää varten. Alle kouluikäisen lapsen maailma. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Kekkonen, M. 2009. Vanhempien näkemyksiä varhaiskasvatuksen kehittämiseksi. teoksessa Lammi-Taskula, J., Karvonen, S. & Ahlström, S. (toim.) Lapsiperheiden hyvinvointi 2009. Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos. Helsinki: Yliopiston kirjapaino.

Kellon avoimen päiväkodin esite

Keskikylä, S. & Wacklin, L. 2008. Terveystenhoitajien kokemuksia nuorille perheille suunnatuista työmuodoista. Teoksessa Noppari, E. (toim.) Monialaiset verkostot perheitä tukemassa. Diakonia-Ammattikorkeakoulun julkaisuja. B Raportteja 38. Tampere: Juvenes Print Oy.

Kontula, O. 2004. Perhepolitiikka käännekohdassa. Perhebarometri 2004. Väestöliitto, Väestötutkimuslaitos. Katsauksia E 18/2004. Helsinki: Hakapaino Oy.

Lahikainen, A-R. & Pirttilä-Backman, A-M. 1996. Sosiaalipsykologian perusteet. Helsinki: Otava.

Laine, T. 2001. Miten kokemusta voidaan tutkia? Fenomenologinen näkökulma. Teoksessa Aaltola, J. & Valli, R. (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Laki lasten päivähoidosta 19.1.1973/36.

Lammi-Taskula, J. & Salmi, M. 2008. Huoli jaksamisesta vanhempana. Teoksessa Moisio, P., Karvonen, S., Simpura, J. & Heikkilä, M. (toim.) Suomalaisten hyvinvointi. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus. Vammala: Vammalan kirjapaino Oy.

Lammi-Taskula, J. & Varsa, H. 2001. Vanhemmuuden aika. Vanhemmuuden tukemisen käytännöt ja haasteet osana neuvoloiden ja päiväkotien työtä. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus Aiheita 7/2001. Stakesin monistamo. Helsinki.

Lehtinen, A-R. 2009. Lapset toimijoina päiväkodin vertaissuhteissa. Teoksessa Alanen, L. & Karila, K. (toim.) Lapsuus, lapsuuden instituutiot ja lasten toiminta. Tampere: Vastapaino.

Moilanen, P. & Räihä, P. 2001. Merkitysrakenteiden tulkinta. Teoksessa Aaltola, J. & Valli, R. (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Perho, M. 1996. Yhteinen intressi. Teoksessa Ja mitä laatua saisi olla? Puheenvuoroja suomalaisen päivähoidon 3-6 -vuotiaiden lasten esiopetuksen laadusta. Lastentarhanopettajaliitto. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy.

Rosenlöf, J. 1996. Riittävät päivähoitopalvelut lapsia unohtamatta. Teoksessa Ja mitä laatua saisi olla? Puheenvuoroja suomalaisen päivähoidon 3-6 -vuotiaiden lasten esiopetuksen laadusta. Lastentarhanopettajaliitto. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy.

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2010. KvaliMOTV. Hakupäivä 11.2.2010. <http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L1.html>.

Sosiaalialan ammattikorkeakouluverkosto. 2006. Hakupäivä 16.3.2010. http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/sosiaalialanamkverkosto/sosiaaliala_ammattikorkeakouluissa/sosionomi_amk_tutkinto/.

Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskus. 2005. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Varttua. 2006. Hakupäivä 16.3.2010. http://varttua.stakes.fi/FI/Varhaiskasvatuspalvelut/avoin_vaka/kunnat/kuntien_avoin_varhaiskasvatus.htm.

Valkeinen, E. 2004. Kotiäitien käsityksiä äidin kotona olon merkityksestä lapsen kasvulle ja kehitykselle. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteen laitos. Pro gradu -tutkielma.

Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista. 2002. Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön julkaisuja 2002:9. STM. Helsinki.

Vilka, H. 2005. Tutki ja kehitä. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

SAATEKIRJE KELLON AVOIMEN PÄIVÄKODIN PERHERYHMÄN VANHEMMILLE

Hei,

tule mukaan tutkimukseeni, jotta saamme teidän vanhempien äänen kuuluviin ja siten voimme vaikuttaa perheenne palveluihin! Teen opinnäytetyönä laadullista tutkimusta Kellon avoimeen päiväkotiin, jossa tutkin, mitä merkitystä perheryhmällä on perheille vanhempien näkökulmasta. Kiinnostukseni aiheeseen heräsi, kun olin Kellon avoimessa päiväkodissa harjoittelussa ja huomasin, että perheryhmä on tärkeä sekä vanhemmille ja lapsille. Tätä aihetta on tutkittu vähän, etenkin vanhempien näkökulmasta, ja sen vuoksi halusin tarttua aiheeseen. Tutkimuksellani saan valmiuksia asiakastyön osaamiseen tulevaa lastentarhanopettajan (AMK) ammattiani varten, sekä toivottavasti siitä on hyötyä myös Kellon avoimelle päiväkodille, sen asiakkaille sekä mahdollisesti sen toiminnan kehittämiseksi.

Tarkoitukseni on haastatella 3-4 vanhempaa toukokuun 2010 aikana. Haastattelut on tarkoitus tehdä iltapäivisin Kellon avoimen päiväkodin tiloissa, kuitenkin niin, ettei ketään ulkopuolisia ole paikalla. Haastatteluihin varaan aikaa noin puolitoista tuntia. Käsittelen haastatteluissa saadun aineiston täysin luottamuksellisesti, enkä anna sitä kenenkään ulkopuolisen saataville. Opinnäytetyöraportissani haastateltavien nimiä ei mainita missään vaiheessa, jotta anonymiteetti säilyisi.

Jos olet kiinnostunut osallistumaan, ota minuun yhteyttä soittamalla tai sähköpostilla 16.5. mennessä ja sovitaan haastatteluaika! Valitsen haastateltavat yhteydenottojärjestyksessä.

terveisin

Sanna Viinamäki

Oulun seudun ammattikorkeakoulu/sosiaalian koulutusohjelma

1. Asiakkuus Kellon avoimessa päiväkodissa

- Kertokaa, mikä ja milloin sai teidät tulemaan Kellon avoimen päiväkodin perheryhmään. (Olitteko esim. vasta muuttaneet alueelle?)
- Kertokaa, mistä saitte kuulla perheryhmän toiminnasta.
- Kuinka usein käytte perheryhmässä?
- Ketkä perheestänne käyvät perheryhmässä?

2. Lapseen/lapsiin liittyvät merkitykset

- Mitä hyötyä ajattelet perheryhmällä olevan lapsellesi ja hänen hyvinvoinnilleen?
- Millaisiin toimintoihin haluat lapsesi siellä osallistuvan?
- Mitä merkitystä ajattelet olevan sillä, että lapsellesi tarjotaan mahdollisuus leikkiä toisten lasten kanssa?
- Mitä merkitystä ajattelet perheryhmällä olevan lapsesi oppimisen kannalta?
- Onko muita asioita, joista lapsesi mielestäsi hyötyy, kun käytte perheryhmässä?

3. Vanhempien omat tarpeet ja niihin liittyvät merkitykset

- Kerro, millaista merkitystä perheryhmässä käymisellä on sinun ja perheesi hyvinvoinnille?
- Mitä ajattelet siitä, että tarjotaan mahdollisuus tavata muita samassa tilanteessa olevia vanhempia?
- Mitä merkitystä on sillä, että varhaiskasvatuksen ammattilaiset ovat tavattavissa perheryhmässä?
- Kerro, miten käytät heitä hyödyksesi.
- Kerro mitä odotat heiltä.

Onko perheryhmässä joitakin muita asioita, joilla ajattelet olevan merkitystä itsellesi tai perheellesi?

LAPSIIN LIITTYVÄT MERKITYKSET

Lasten sosiaaliset kontaktit	Leikkiminen/pelaaminen/ muu toiminta	Ryhmässä oleminen/ tuleva päivähoitoon meno	Oppiminen
on pyritty nyt käymään tiuhaan että saa leikkiä muitten kans	askarteluilla ja musiikkituokioilla saadaan houkutelua	valmentautuu sitä varten, jos joskus tarvis mennä päiväkotiin	ettei oo varsinaista ohjattua ryhmätoimintaa niin ei ehkä kouli ryhmätyöskentelyyn
saa vähä sosiaalisia kontakteja tai kontakteja muihin lapsiin	kaikki mahdollinen toiminta positiivista	semmosta ryhmässä toimimista	ne on sosiaalisia taitoja, mitä siellä opitaan, etten näkis että muita varsinaisia taitoja edistäs
saada leikkiä uusien ihmisten kans	sais olla semmosta ohjattua ja että keksittäis niille jotaki	perheryhmä totuttelua siihen, että on porukassa	ehkä vois ajatella, että askartelussa vois jotaki, mutta sitäki on niin vähän
on tärkeää, että lapsi saa leikkiä toisten lasten kans	askartelu mieleistä, kun ei kotona aina jaksa laittaa	sitte ku tarvi mennä hoitoon, niin ei ole aivan uus tilanne	se askartelutuokio on lyhyt ja vahvasti ohjattu
kasvaa vähä sosiaalisemmaksi ja osaa leikkiä muidenkin kuin aikuisten kanssa	lapsen kasvaessa käyty sen takia että saa leikkiä	oppia toimimaan muiden lasten kanssa	viimeksi opeteltiin häviämisen jaloa taitoa
ainoille lapsille ja sisaruksille tuntuu olevan välillä vaikea alkaa opetella leikkiä muiden lasten kans	saada leikkiä uusilla leluilla		kun on isompia lapsia, niin ehkä näkee mallia, miten ne toimii
lapsessa alkaa näkymään että oottaa että pääsee ja oottaa tiettyjä kavereita, joita näkee	pelit tosi kivoja, lapsi niistä tykänny		maalaus-askartelu- musiikkihetkillä oppii, tekemällä oppii
ne on mun mielestä sosiaalisia taitoja, mitä siellä opitaan	lapsi tykkää kun on uudet lelut verrattuna kotiin		oppii pitämään pensseliä kädessä ja liimatikulla liimaamaan
tärkeää on lasten ylipäättään tottua olemaan ja toimimaan muiden lasten kanssa	tuo vaihtelua, niin ne tykkää leikkiä siellä		

kun on kotihoidossa, eikä oo oikeen muita lapsia niin on hirveen tärkeä, että pääsee muiden lasten kanssa olemaan	tykkään hirviästi siitä askartelu.. mitä siellä on että maalataan ja askarrellaan		
---	---	--	--

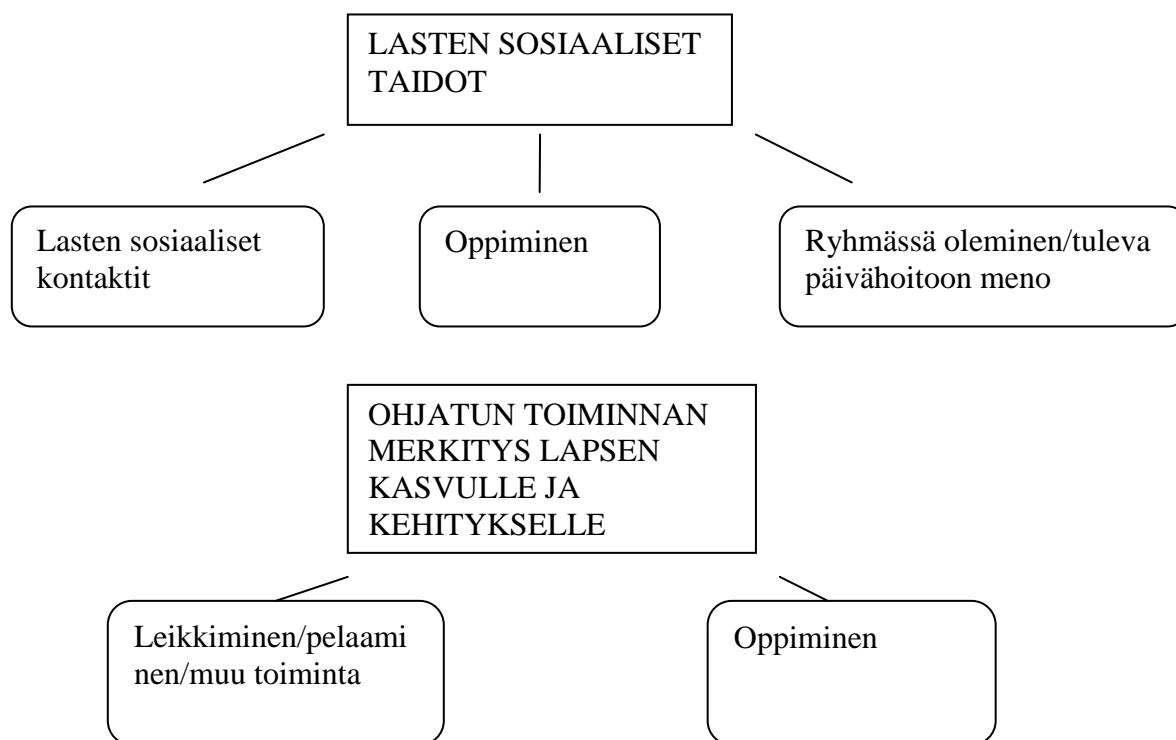
VANHEMMAN OMAT TARPEET

Vertaistuki	Kasvatuksellinen tuki ammattilaisilta	Hengähdysaikaa itselle
se, että tapaa muita vanhempia ja saa vaihtaa ajatuksia	oisin oottanu, että kasvatuksesta vois puhua, etten muista että ois montaakaan kertaa puhuttu kasvatusasioista	kun lapsi pääsee askartelemaan ja leikkimään ohjaajien kanssa, niin se on semmosta hengähystä, ettei tarvi ite koko ajan kauheana keksiä tekemistä
hirvittävän hyvä, kun tarjotaan mahdollisuus tavata muita vanhempia	että vois vaikka kysyä neuvoa tai kasvatusasiaa	sanon lapselle, että käy pyytään tätejä leikkimään, kun en ite pääse
vaikka välillä tuntuu, ettei puhuta muusta ku lapsista, niin on tervetullutta kuulla, että muilla on samanlaisia ilon aiheita ja ongelmia	voishan varmaan kysyä, mutta mun mielestä siihen ei oo tilaisuutta	kyllähän ne aktiivisesti osallistuu ja leikkii lasten kanssa
on tärkeää, että kuulee ja saa purettua arkea semmosten kans jotka jaksaa kuunnella ja joita kiinnostaa	kyllähän nämä aiheet pyörii vetäjienki kanssa mutta vähäselältä tuntuu sieltä päin	
se on paljon enemmän kuin se hetki täällä	sillain voi käyttää hyödyksi, että voi jutella vaikka siitä, mitä tämän ikäset lapset vaikka tekee	
on ihan kiva, että saa tavata muita äitejä ja jutella	ne on kuitenkin asiantuntijoita	
omat tarpeet ei missään nimessä pääasiassa sinne menemisen kannalta		

MUUT MERKITYKSET

kaiken kaikkiaan oon sitä mieltä, että on hirviän hyvä ja lapsille varsinki
lapset sai vähän kotoa tuulettumista
suurin merkitys sillä, että lapset on siellä ja lapsia sinne pääasiassa vien
kauhian tärkeää meidän perheelle
ohjaajat suunnittelee sitä toimintaa ja järjestää ohjelmaa ja seuraa että kaikki menee niinku pitääki
ku ne on paikalla niin se luo turvallisuuden tunnetta

LAPSEN KASVUUN JA KEHITYKSEEN LIITTYVÄT MERKITYKSET

VANHEMPANA OLEMISEEN LIITTYVÄT MERKITYKSET

